

INSTITUTIONEN FÖR GLOBALA STUDIER

**Nationella minoriteter och det kommunala ansvaret:
En fallstudie om Uddevalla kommun och den sverigefinska
minoriteten**

Examensarbete i mänskliga rättigheter, 30 hp

VT 2018

Sebastian Stenman

Handledare: Peter Johansson

Abstract

Minority languages has in a historical perspective been marginalised in Sweden. At the year of 2000 were 5 national minorities and their languages officially recognised as minority languages (Finnish, Meänkieli, Sami, Romani and Yiddish). Nine years later a Swedish law on minority rights was introduced (SFS 2009:724). The law put a large responsibility on municipalities to protect and promote the minority languages. The law also created an opportunity for municipalities to voluntarily become an administrative area for three of the minority languages (Finnish, Meänkieli and Sami). In the administrative areas are the minority rights strengthen. This study examines the case of Uddevalla municipality and the national minority Swedish Finns. This minority is struggling to retain their language and Uddevalla municipality has become an administrative area for the Finnish language. The purpose is to examine views of different types of work in the public administration who aims to strengthen and preserve the Finnish minority language. More specifically it focuses on implementation, accountability and the multicultural ideology which the minority rights framework is built upon. The data used in the study are both interviews with the Swedish minority representatives, public officials, politicians and official documents from Uddevalla municipality. Therefore, the method for the data collection in this study is qualitative interviews. The data were analysed by using a type of qualitative content analysis. The theories used are connected to implementation of political decisions but also to multiculturalism. Along with multiculturalism is also assimilation used as a theoretical concept. Findings shows that multicultural arguments weren't used when Uddevalla became an administrative area for the Finnish language. Moreover, it identifies different types of important actors in the implementation of minority rights. The implementation is operated in a satisfying way, but there are organisational issues related to it. The responsibility of Uddevalla municipality for the minority is seen as part of a broader work with culture diversity and inclusion. It also shows strong views for the preservation of the Finnish language in the municipality.

Key words: Implementation, minority rights, human rights, municipalities, multiculturalism, Swedish Finn minority.

Nyckelord: Implementering, minoritetsrättigheter, mänskliga rättigheter, kommuner, mångkulturalism, sverigefinska minoriteten.

Antal ord:19245

Förord

Det finns ett antal personer som förtjänar ett tack för att på olika sätt ha bidragit till denna uppsats. Först och främst vill jag rikta ett stort tack till Anna på Uddevalla kommun som inspirerade mig att skriva om ämnet nationella minoriteter och kommunen. Anna bidrog även med sin kunskap under uppsatsperioden vilket var mycket gynnsamt. Cornelia på Uddevalla kommun ska även ha ett tack för feedback i starten av uppsatsarbetet. Jag är vidare tacksam för alla personer som ställde upp på intervju. Min handledare, Peter, har varit ett exemplariskt bollplank och genomgående kommit med kloka råd. Slutligen ska vänner och familj ha ett stort tack för att de har orkat lyssna på allt *tjöt* om denna uppsats.

Sebastian Stenman 2018-05-16

Innehållsförteckning

Abstract

Förord

Förkortningslista

1. Inledning.....	1
1.1 Syfte och frågeställningar.....	4
1.2 Avgränsningar.....	4
1.3 Disposition.....	6
2. Metod och material.....	7
2.1 Forskningsdesign.....	7
2.2 Kvalitativa intervjuer.....	7
2.2.1 Urval av intervjupersoner.....	8
2.2.2 Genomförande.....	9
2.3 Skriftligt material.....	10
2.4 Analysmetod.....	10
2.5 Forskningsetisk diskussion.....	11
2.6 Källkritik.....	12
2.7 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet.....	13
2.8 Förförståelse.....	14
3. Tidigare forskning.....	15
3.1 Studier om mänskliga rättigheter och offentlig sektor.....	15
3.2 Studier om implementering av mänskliga rättigheter.....	15
3.3 Studier om nationella minoriteter och minoritetsspråk.....	16
3.4 Studier om förvaltningsområden för finska, meänkieli och samiska.....	17
3.5 Sammanfattning.....	17
4. Teoridiskussion.....	18
4.1 Mångkulturalism och mångkulturell ideologi.....	18
4.2 Assimilering.....	20
4.3 Implementering.....	21
4.3.1 Traditionella perspektivet.....	21
4.3.2 Närbyråkratperspektivet.....	21

4.3.3 Nätverksperspektivet.....	22
4.3.4 Vilja, kunna och förstå.....	22
4.4 Teoretiskt ramverk.....	23
5. Resultat och analys.....	24
5.1 Beslutet att bli ett förvaltningsområde för finska språket.....	24
5.2 Implementeringen av språkrättigheter.....	26
5.2.1 Minoritetens roll i implementeringen.....	26
5.2.2 Politikerns och tjänstepersoners roll i implementeringen.....	27
5.2.3 Resurser.....	30
5.2.4 Information (extern och intern).....	32
5.2.5 Syn på behovet.....	33
5.2.6 Syn på hur implementeringen fungerar.....	35
5.3 Ansvar för det finska förvaltningsområdet.....	38
5.3.1 Syn på språket.....	38
5.3.2 Syn på kultur och identitet.....	40
5.3.3 Syn på aktörers ansvar för frågan.....	41
5.3.4 Inställning till beslutet.....	42
5.3.5 Syn på ansvaret för frågan.....	44
5.4 Mångkulturalism i Uddevalla kommun.....	46
6. Slutdiskussion.....	49
6.1 Svar på forskningsfrågor och slutsatser.....	49
6.2 Policyrekommendationer.....	51
6.3 Avslutande kommentarer och vidare forskning.....	52
Referenser.....	55
Källor.....	55
Granskade dokument.....	61
Intervjuer.....	63
Bilagor.....	64
Bilaga 1: Inbjudan till intervjupersoner.....	64
Bilaga 2: Information om studien och forskningsetik.....	65
Bilaga 3: Intervjuguide.....	66

Förkortningslista

BID- Beredningen för integrations- och demokratifrågor

Minoritetslagen- Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk (SFS 2009:724)

MR- Mänskliga rättigheter

Ramkonventionen- Ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter

Språkstadgan- Europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk

1. Inledning

Nationella minoriteter är heterogena grupper som sammanbinds genom exempelvis gemensam etnicitet, språk, kultur och religion. Människor som tillhör en nationell minoritet har, precis som övriga befolkningen, rätt till sina mänskliga rättigheter (MR). För nationella minoriteter finns det dock ofta ett behov av ett förstärkt rättighetsskydd. Flertalet internationella juridiska instrument berör nationella minoriteters rättigheter (Europarådet, 1995; Europarådet, 1992; Europarådet, 1950, art. 14; FN, 1966, art. 27; FN, 1989, art. 29.1.c, 30; FN, 1992). Minoritetsfrågor har varit omdiskuterade länge men gavs inte något mer utvecklat rättighetsskydd förrän 1990-talet. En bidragande orsak till detta var oroligheter i Sovjetunionen och Jugoslavien som påskyndade arbetet (Spiliopoulou Åkermark, Huss, Oeter & Walker, 2006, s. 19–20). På 90-talet tillkom därmed två centrala juridiska instrument för minoritetsrättigheter i Europa. Dessa var *ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter* (1995, Europarådet) och *europska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk* (Europarådet, 1992). Ramkonventionen lyfter i förordet vikten av att nationella minoriteter ska få behålla sin kulturella, språkliga, etniska och religiösa identitet. Detta är ett klart uttryck för en syn på mångkulturalism som något eftersträvansvärt. Gällande innehållet i konventionen kan särskilt nämnas artikel 5 som fasthåller att staterna ska ge nationella minoriteter förutsättningar att behålla sin kultur och identitet. I övrigt är artikel 10 och 14 (rätten att lära sig och att använda sitt minoritetsspråk) samt artikel 12 och 13 (som berör utbildningssystemet) centrala. Språkstadgan betonar i förordet ”värdet av interkulturalism och flerspråkighet” samt framlyfter ”kulturell mångfald” som en central princip. Stadgan innehåller språkrättigheter i relation till utbildningssystemet (artikel 8), i juridiska sammanhang (artikel 9), i myndighetskontakter (artikel 10) och kulturella sammanhang (artikel 12).

En tydlig svensk minoritetspolitik är ingen lång historia. Detta beror främst på att nationalismen, som var dominerande under 1800- och 1900-talet, inte var applicerbar med idén om minoriteter med olika språk, kultur och så vidare. Under 1970-talet började Sverige gå mot idéer som istället såg mångfald som något eftersträvansvärt (Hyltenstam, 1999, s. 11–12). I ett första skede klumpades dock minoritetspolitiken ihop med invandrapolitiken (Prop. 1975:26). Idén var därmed att samma åtgärder för både minoriteter och invandrargrupper skulle vara gynnsamt (Huss, 2001, s. 139). År 1995 fick den så kallade minoritetsspråkskommittén i uppgift av regeringen att utreda om Sverige skulle ratificera språkstadgan. Ett år senare fick kommittén också samma uppdrag rörande ramkonventionen (Hyltenstam, 1999, s. 17).

Kommitténs arbete mynnade ut i ett förslag att Sverige skulle ansluta sig till både ramkonventionen och språkstadgan (SOU 1997:192; SOU 1997:193). Det ansågs att ”Sverige bör liksom övriga Europa värna om vårt mångkulturella och flerspråkiga historiska arv” (SOU 1997:192, s. 238). Regeringen följde kommitténs förslag och Sverige ratificerade därmed år 2000 ramkonventionen och språkstadgan. Samtidigt erkändes romer, tornedalingar, sverigefinnar, samer och judar som de svenska nationella minoriteterna och deras språk som minoritetsspråk (Regeringen, 2017).

År 2009 tillkom en svensk minoritetslag och samtidigt lades skydd och främjande av minoritetsspråken till i språklagen (SFS 2009:724; SFS 2009:600, § 7, 8, 14.1, 15). Minoritetslagen fastställde att ett grundskydd för de svenska minoriteterna ska finnas i hela Sverige samt att kommuner, regioner eller landsting kan ansöka om att bli förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska (dock ej för de romska eller judiska språken). I förvaltningsområdena ges ett förstärkt rättighetsskydd till den aktuella minoriteten. Det ska dock tilläggas att även innan minoritetslagen tillkom så var ett litet antal kommuner förvaltningsområden för de tre språken (Sametinget, 2018a). Lagen innebar i övrigt att personer som tillhör en nationell minoritet inom ett förvaltningsområde har rätt till att (1) få information om deras rättigheter, (2) samråda med kommunen i frågor som berör minoriteten, (3) använda sitt minoritetsspråk i kontakten med kommunen och slutligen (4) få delta i förskoleverksamhet och äldreomsorg som bedrivs helt eller delvis på minoritetsspråket. Ett extra fokus läggs även på barn och deras ”möjligheter att behålla och utveckla sin kultur” (SFS 2009:724, § 4). Övriga centrala lagar och bestämmelser för nationella minoriteter och minoritetsspråk är skollagen, skolförordningen, gymnasieförordningen och bibliotekslagen (SFS 2010:800; SFS 2011:185; SFS 2010:2039; SFS 2013:801).

Sverige har trots vissa framsteg i arbetet med minoritetspolitiken fått motta kritik om sitt fullföljande av ramkonventionen (Europarådet, 2017). Denna kritik fokuserar särskilt på implementeringen av rättigheter på lokal nivå (Ibid, s. 1). Kritiken kan även kopplas till kommuners arbete med MR överlag som har visats innehåller klara brister (Emerga, 2015, s. 4–5). Centralt i relation till MR på lokal nivå är även det lokala självstyret som ger varje kommun rätt att utforma den egna verksamheten (SFS 1974:152, kap. 14, § 2).

På gruppnivå skiljer sig utmaningarna för de svenska nationella minoriteterna åt (SOU 2017:60, s. 59–67). En avgränsning är därmed att endast fokusera på den sverigefinska minoriteten¹ i denna studie (se 1.2).

Den sverigefinska minoriteten har funnits inom Sveriges gränser sedan medeltiden (De Geer & Wandé, 1988, s. 94; SOU 2017:60, s. 62). Sverigefinnar är idag den absolut största nationella minoriteten befolkningsmässigt, vilket till viss del beror på en stor arbetskraftsinvandring från Finland till Sverige decennierna efter andra världskriget (SOU 2017:60, s. 62; De Geer & Wandé, 1988, s. 98–99). Enligt ramkonventionen och den självidentifikationsprincip som där fastslås kan även dessa migranter och deras ättlingar räknas som del av minoriteten (Europarådet, 1995, art. 3). I dagsläget ingår 64 stycken svenska kommuner i förvaltningsområdet för finska språket (Sametinget, 2018b).

Det finska språket har historiskt tappat många användare i Sverige då det har konkurrerats ut av svenskan (Lainio, 1996, s. 267–77). Språkanvändningen har bland annat påverkats av assimileringssatsar. Många sverigefinnar har valt att identifiera sig som enbart svenskar och därmed använt det svenska språket (Ibid, s. 264). Statusen för finska språket har även varit svag och sverigefinsk tvåspråkighet har inte eftersträvats av den svenska staten. Detta ska också ställas mot bakgrunden att synen på flerspråkighet generellt var negativ (Ibid, s. 263,269,273, 293). Dessa assimileringsträvanden har satt spår i hur nationella minoriteter ser på sitt minoritetsspråk idag (Spiliopoulou Åkermark & Huss, 2006, s.569).

En stor fråga för den sverigefinska minoriteten idag är att motarbeta utvecklingen där barn och yngre i allt högre grad tappar kopplingen till språket (Huss, 2001, s. 146). Detta då yngre grupper använder språket betydligt mindre än äldre (Ibid, s. 145). Språket är även i fokus genom den internationella kritik som Sverige får ta emot gällande den sverigefinska minoriteten. Kritiken lägger i hög grad fokus på rättigheter kopplat till främjandet av språket (Europarådet, 2017, s. 24, 28, 30–31; Europarådet, 2015, s.38–41). Mer specifikt berör kritiken exempelvis rätten till att använda finska i förskolan, skolan och äldreomsorgen.

Sammanfattningsvis är ett aktivt språkarbete av kommuner centralt om det finska minoritetsspråket ska överleva på sikt i landet, men också för att Sverige ska följa sina åtaganden.

---

¹ Från och med studiens andra kapitel benämns den sverigefinska minoriteten som enbart *minoriteten* i löpande text.

Därmed ämnar studien undersöka implementeringen av språkrättigheter på kommunal nivå samt ansvaret för detta språkarbete². Då mångkulturalism är den ideologiska grunden för minoritetsskyddet på både europeisk och nationell nivå är det även relevant att undersöka om detta tankesätt är närvarande på den lokala nivån. Studiens resultat bygger på uppfattningar av viktiga aktörer i implementeringen. Uddevalla kommun³ ingår i det finska förvaltningsområdet och har valts som ett fall för studien (se avsnitt 1.2).

1.1 Syfte och frågeställningar

Det övergripande syftet med studien är att undersöka uppfattningar om kommunal verksamhet som avser att stötta och bevara minoritetsspråket finska.

-Varför blev Uddevalla kommun ett förvaltningsområde för finska språket?

-Hur implementeras språkrättigheterna för den sverigefinska befolkningen i Uddevalla kommun enligt ansvariga tjänstepersoner, politiker och den sverigefinska minoriteten?

-Hur förstås ansvaret som Uddevalla kommun har som finskt förvaltningsområde av ansvariga tjänstepersoner, politiker och den sverigefinska minoriteten?

-I vilken utsträckning kan ett mångkulturellt perspektiv identifieras i Uddevalla kommun?

1.2 Avgränsningar

En avgränsning för uppsatsen är att den endast fokuserar på den sverigefinska minoriteten. I Västra Götalandsregionen finns endast förvaltningskommuner för finska språket, och därmed inte meänkieli och samiska (Länsstyrelsen Stockholm, 2018). Dessa två sistnämnda minoriteter är framförallt bosatta i norra delarna av Sverige, vilket är en bidragande orsak till detta (Ibid). Av resursskäl är det inte möjligt med längre resor för studien. För alla nationella minoriteter finns, som tidigare nämnts, ett grundskydd genom minoritetslagen (SFS 2009:724). Grundskyddet i de svenska kommunerna har dock generellt stora brister och är i många fall obefintligt (SOU 2017:60, s. 86). Ett mer utvecklat språkarbete för romers rättigheter finns även på vissa platser i regionen genom *En samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering 2012–2032* (Skr. 2011/12:56; Göteborgs stad, u.å; Borås stad, 2017).

² *Språkarbete* används i denna studie som en benämning för kommunal verksamhet som på olika sätt främjar och skyddar minoritetsspråk (främst finska). Ett exempel är äldreomsorg på finska.

³ Uddevalla kommun benämns även som *kommunen* i denna studie.

Strategin är emellertid inte kopplad till ett förvaltningsområde då dessa endast inbegriper finska, meänkieli och samiska. Genom ovan skäl motiveras valet av att undersöka en kommun som ingår i det finska förvaltningsområdet.

Att endast fokusera på en minoritet motiveras genom att de generella utmaningarna för dessa grupper skiljer sig åt. Exempelvis så är frågor om hat och otrygghet en central fråga för den judiska minoriteten, men inte för den sverigefinska minoriteten (SOU 2017:60, s. 59, 62–63).

Uddevalla kommun har valts som ett fall att undersöka i studien. Kommunen utgör ett av 6 stycken förvaltningsområden för finska språket inom Västra Götalandsregionen (Länsstyrelsen Stockholm, 2018). Uddevalla kommun är även likt de flesta ett relativt nytt förvaltningsområde (2013). Detta i jämförelse med ett fåtal kommuner i norra Sverige (Sametinget, 2018a). Andelen sverigefinnar i kommunen är cirka 5% vilket är relativt likt kommunsverige som helhet (Sveriges radio, 2017). Befolkningsstorleken (och därmed resurserna) i kommunen kan även relateras till många andra kommuner. Detta då Uddevalla är en medelstor kommun (Uddevalla kommun, 2017). Därmed kan studiens resultat relateras till andra liknande kommuner. I forskningen om MR studeras även sällan medelstora kommuner. Istället fokuseras ofta på de allra största svenska kommunerna, som till antalet är en relativt liten andel av Sveriges 290 kommuner. En utgångspunkt för studien är därmed att MR i allmänhet och nationella minoriteters rättigheter i synnerhet ska kunna åtnjutas av medborgarna i hela Sverige, oberoende av hemkommunens storlek.

En ytterligare aspekt med Uddevalla kommun är att det inte finns något uttalat och övergripande arbete med MR. Det som kommunen själva definierar som sitt arbete med MR på sin hemsida är arbetet med jämställdhet, nationella minoriteter och fysisk tillgänglighet (Uddevalla kommun, 2016a). Uddevalla har även en intern mångfalds- och jämställdhetsplan (Uddevalla kommun, 2016b). Genom min tidigare praktik hos Uddevalla kommun infinner sig även en del praktiska fördelar med att exempelvis komma i kontakt med intervjupersoner.

En sista avgränsning som kan vara relevant att nämna är att studien undersöker uppfattningar om implementering, och inte den faktiska implementeringen. Vidare är det även relevant att betona att intervjupersonerna är *ansvariga* politiker, tjänstepersoner och sverigefinnar. Exempelvis är de intervjuade sverigefinnarna representanter för det sverigefinska föreningslivet i kommunen och ansvarar även för dialogen med tjänstepersoner och politiker.

1.3 Disposition

Uppsatsen innehåller 6 stycken kapitel. I det nästkommande kapitlet diskuteras studiens metodval och material. Kapitel 3 ger en överblick över relevant tidigare forskning och positionerar studien i forskningen. Kapitel 4 presenterar först studiens teoretiska utgångspunkter och sedan mer specifikt det teoretiska ramverket. I kapitel 5 ses studiens resultat genom olika teman. En analytisk och teoretisk diskussion sker separat efter varje stycke med resultat. Studien avslutas med det sjätte kapitlet, slutdiskussionen. Detta kapitel innefattar en presentation av de övergripande forskningsresultaten och policyrekommendationer samt en avslutande diskussion.

2. Metod och material

2.1 Forskningsdesign

För studien har en kvalitativ metod ansetts bäst lämpad för att uppfylla syftet. En möjlighet skulle dock kunna ha varit att genomföra en enkätstudie och därmed undersöka ett stort antal kommuner. Fördelaktigt hade då varit att bygga vidare på tidigare kvalitativa studier för att ha kunskap om vad som är relevant att ställa frågor kring. Dock är forskningsområdet i den svenska kontexten relativt outforskat vilket motiverar att istället använda en kvalitativ metod.

Fallstudier är enligt Yin lämpliga att använda vid studier där frågeställningarna är formulerade som ”hur” eller ”varför” (Yin, 2007, s. 23). Utifrån denna studies problemformulering och frågeställningar är därmed fallstudiemetoden lämplig. I fallstudier studeras få antal fall. Det är vanligt att flera olika sorters datamaterial används och fastställandet av en hel population, likt i kvantitativa studier, är inte möjlig (Ibid, s. 71, 111). I urvalet av de fall som ska studeras kan ett antal kriterier sättas upp för att se vilka fall som är lämpliga (Ibid, s. 104). Det som är aktuellt i denna studie är vad Yin kallar det ”typiska fallet”. Genom att fokusera på Uddevalla kommun kan det även alltså säga något om andra kommuner (Ibid, s. 62). Valet av kommun har därmed skett med Yins resonemang om urval som bakgrund. Finskt förvaltningsområde, andelen sverigefinnar, storlek på kommunen och så vidare utgör därmed urvalskriterier för studien (Ibid, s. 104).

2.2 Kvalitativa intervjuer

Den huvudsakliga datainsamlingsmetoden är kvalitativa intervjuer. Denna metod är förtjänstfull när målet är att undersöka människors uppfattningar om någonting (Kvale & Brinkmann, 2014, s. 17). Den kvalitativa intervjun erbjuder även ett antal fördelar. Exempelvis kan intervjusituationen anpassas genom möjligheten att ställa följdfrågor (Bryman, 2002, s. 300). Mer specifikt är det semi-strukturerade intervjuer som har används. Detta val ger intervjuaren en viss struktur för intervjun men samtidigt möjligheter till att gå ifrån denna om det är gynnsamt för att frambringa mer relevant kunskap (Ibid, s. 301). Gällande kvalitativa intervjuer görs även ofta en skillnad mellan respondent- eller informantintervjuer. Respondentintervjuer fokuserar på uppfattningar eller upplevelser medan informanter ger information och fakta (Teorell & Svensson, 2007, s. 89). I min studie har intervjupersonerna setts som respondenter, även om vissa delar av intervjuerna har varit av informantkaraktär.

2.2.1 Urval av intervjupersoner

Valet av intervjupersoner har genomförts strategiskt. Tjänstepersoner och politiker valdes utifrån tre kriterier. Dessa hade antingen ett mer övergripande ansvar för hela kommunen, ansvar för ett delområde som är relevant i relation till minoritetslagen eller var aktiva i kommunens samrådsgrupp för det finska förvaltningsområdet. En central aspekt i urvalet var alltså att personerna skulle ha ett mer direkt ansvar för frågan. Således hade en stor del av intervjupersonerna olika chefspositioner, antingen politiskt eller på tjänstepersonsnivå. Gällande minoriteten så representeras dessa av Uddevallas finska förening. Föreningen är den enda aktiva finska föreningen i kommunen och är representerade med två personer i samrådsgruppen.

En stor hjälp i urvalet var samordnaren⁴. Hen bidrog med sin kunskap om vilka personer som var relevanta att intervjua. På så sätt kunde intervjupersoner som spontant verkade högaktuella för studien, men i verkligheten inte hade någon slags närhet till frågan, sällas bort. Därmed användes även centralitetsprincipen i urvalet (Esaiasson, Giljam, Oscarsson & Wängnerud, 2012, s. 258). Efter varje intervju ställdes frågan om övriga relevanta personer att intervjua. Därmed var två stycken av intervjuerna resultatet av ett snöbollsurval (Ibid, s. 189). Totalt genomfördes 15 stycken intervjuer (7 politiker, 6 tjänstepersoner och 2 sverigefinnar). Viktigt att notera är att kategorierna⁵ i verkligheten inte är så avskilda. Det fanns även sverigefinnar bland politiker och tjänstepersoner. Därmed representerade dessa också minoritetsintressen, även om den yrkesmässiga eller politiska rollen tydligt var i förgrunden.

4 stycken förfrågningar om intervjuer med politiker eller tjänstepersoner kunde inte genomföras då dessa tackade nej eller ej var möjliga att nå. Av dessa var det främst en person, som var ansvarig för ett specifikt område inom en förvaltning, som var av stor betydelse. Dock genomfördes en intervju med en ansvarig person för samma område fast på politikersidan. Intervjupersoner som satt i kommunens samråd kunde även till viss del fylla in om detta område. De övriga missade intervjuerna var antingen tänkta som kortare bakgrundsintervjuer eller som utfyllnad.

---

⁴ Samordnaren är den ansvarige tjänstepersonen för minoritetsfrågor i Uddevalla kommun.

⁵ Med *kategorier* avses politiker, tjänstepersoner och minoriteten.

Alla politiker som intervjuades tillhörde den politiska majoriteten förutom en. Då inga tydliga partipolitiska skiljelinjer förekom i synen på språkarbetet sågs det inte som problematiskt. Beslutet att bli förvaltningsområde var även ett kommunövergripande sådant vilket ytterligare förstärker att de undersökta uppfattningarna inte i någon hög grad är beroende av politikernas parti.

Gällande minoriteten så gjordes ett försök att hitta fler intervjupersoner, både genom förfrågan om enskilda intervjuer och gruppintervjuer. Tyvärr fanns dock inget intresse utöver de två som ställde upp, vilka även framstod som de mest aktiva i föreningen. Att intervju gemene sverigefinne ansågs inte givande då det var just representanter för minoriteten som var relevant för studien. Dock kan sägas att finska föreningen främst består av äldre personer. En medvetenhet finns därmed för att hela minoritetens intressen inte framkommer i detta urval. Övriga möjliga val kunde varit att intervju svenska kyrkans finska diakon som även sitter i kommunens samråd. Då denne person var i princip helt ny i sitt arbete valdes dock att inte genomföra en sådan intervju.

2.2.2 Genomförande

Datainsamlingsperioden skedde under mars månad. En första kontakt togs med intervjupersonerna genom utskick av en inbjudan om deltagande i studien (se bilaga 1). Inför intervjun skickades även mer specifik information om forskningsetik (se bilaga 2). Vid intervjutillfället ställdes alltid frågan om personen hade läst informationen samt om den godkände att intervjun spelades in.

Intervjuguiden innehåller inledningsvis frågor som är enbart dynamiska för att sedan gå över till forskningsinriktade sådana (se bilaga 3; Kvale & Brinkmann, 2014, s. 173). I övrigt var den i hög grad uppbyggd utifrån den teoretiska förståelsen för studien. Frågorna som användes för de olika kategorierna var liknande men skiljdes åt gällande enstaka frågor och val av ord (se bilaga 3). Detta berodde framförallt på att frågorna inte skulle provocera intervjupersonen, särskilt rörande minoriteten. Det är även troligt att frågorna fick olika betydelse för de olika kategorierna. Vad som också bör reflekteras över är att intervjuguiden formades med politiken som mall. Det är därmed rimligt att anta att den skulle sett annorlunda ut om den istället utgick från minoriteten. Det kan tilläggas att intervjuguiden reviderades genom mindre ändringar under datainsamlingsperioden. Detta skedde på grund av att enstaka frågor misstolkades eller för att specifika ord hade större effekt på intervjusvaren. Vid intervjutillfället togs även anteckningar som komplement som fokuserade på intervjupersonens kroppsspråk och liknande.

Vid två tillfällen användes inte intervjuguiden likt de övriga intervjuerna. Den ena av dessa var en del i en överenskommelse med en intervjuperson om att intervjun skulle vara mer av ett fritt samtal. Då intervjupersonens deltagande sågs av hög vikt för studien valdes att ändå genomföra intervjun. Den andra intervjun var med en person som var väldigt aktiv när Uddevalla kommun tog beslutet att bli förvaltningsområde och fokuserade främst på beslutsprocessen. För en intervju kan även i hög grad omgivningen ha påverkat då det inte var möjligt att genomföra intervjun avskilt. Därmed kan intervjupersonens svar ha blivit annorlunda än vad de skulle ha blivit i en avskild miljö. Då denna intervju hade en starkare betoning på bakgrundsinformation än de flesta andra intervjuer ses detta dock inte som en alltför stor brist. Intervjuerna skedde i övrigt avskilt och då främst i personernas arbetsrum. De tog i genomsnitt ungefär 40 minuter att genomföra. Gällande transkriberingen ändrades talspråk till mer formellt sådant i den mån det inte ändrade betydelsen av uttalandena.

Under uppsatsperioden kunde undertecknad även delta på ett av kommunens samrådsmöten. Tillgången till mötet användes inte som en konkret metod för studien men gav viktiga insikter inför datainsamlingen.

2.3 Skriftligt material

Yin menar att dokument i en fallstudie i första hand bör fungera som ett stöd för andra typer av material (2007, s. 113). I denna studie har dokument haft en sådan roll. Urvalet av de använda dokumenten har skett på liknande grunder som för intervjumaterialet, alltså genom ett strategiskt urval. De använda dokumenten är offentliga sådana från Uddevalla kommun. Material som behandlade språkarbetet inom kommunen var begränsat vilket gjorde urvalet av dessa ganska oproblematiskt. De dokument som valdes var olika typer av underlag och protokoll från när kommunen tog beslutet att bli förvaltningsområde för finska språket. Dessa har därför använts för att besvara studiens första forskningsfråga samt för en kortare redogörelse i koppling till denna (se 5.1). En genomgång har även gjorts av kommunala budgetar samt politiska styrdokument för att ge undertecknad en bredare bakgrundsförståelse.

2.4 Analysmetod

Kvale och Brinkmann menar att en analys är till för att ”separera något i delar eller element” (2014, s. 234). En analys av en intervju startar vid själva intervjutillfället. Författarna nämner ett antal viktiga analysfaser (Ibid, s. 236). Första fasen inträffar när intervjupersonen ger spontana beskrivningar om ämnet som behandlas.

Någon vidare tolkning sker inte i denna fas. Den andra fasen innebär att intervjupersonen ser nya betydelser i sina egna uttalanden, detta kallar författarna för en "självanalys". I tredje fasen så sammanfattar intervjuaren uttalandena och ställer tolkningsfrågor till intervjupersonen. I den fjärde fasen tolkas uttalandena enskilt av intervjuaren, skrivs ut och kodas.

Analys av datamaterialet har skett genom det som Kvale och Brinkmann kallar för en meningskoncentrering. Denna metod ansågs vara relevant i relation till studiens övergripande design och syfte. Metoden innebär generellt att intervjupersonernas uttalanden läses igenom och att det centrala i utsagorna får bilda teman som sedan kopplas ihop med studiens syfte och frågeställningar (Ibid, s. 246–247). Först transkriberades alla intervjuer vilket innebar att vissa icke relevanta yttranden sorterades bort. Andra steget innebar en genomläsning av intervjuerna för att få en överblickbar bild av dessa. Därefter användes ett analyschema där de "naturliga meningsenheterna" bearbetades. Dessa sammanfattades, eller koncentrerades, till att endast innefatta det mest väsentliga som intervjupersonen uttryckt. Sedan skapades teman utifrån intervjupersonens uttalande. Dessa teman från analyschemat kopplades ihop till mer övergripande teman för studien och ställdes sedan i relation till syfte, frågeställningar och teori. I det allra sista steget så sammanställdes hela studiens övergripande teman.

Analys av dokumenten har skett med samma metod likt intervjumaterialet. Materialet innehöll dock i väldigt låg grad relevant information vilket medfört att analysen var begränsad.

2.5 Forskningsetisk diskussion

Vetenskapsrådet har definierat ett antal principer för humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning (2002). Dessa har genomgående tagits i beaktning i denna studie. Det är dock viktigt att notera att principerna är just riktlinjer samt att de inte täcker in alla möjliga etiska aspekter (Ibid, s. 6). Forskarens bedömningar är alltså av stor vikt i olika etiska val. I övrigt har även Kvale och Brinkmanns diskussion om konsekvenser tagits i beaktning (2014, s. 110–111).

Informationskravet innebär att viktig information ges om studien, dess syfte och hur denna kommer att genomföras (Vetenskapsrådet, 2002, s. 7–8). Sådan information gavs både vid mejlkontakt och vid intervjutillfället. Enligt samtyckeskravet så ska deltagande i en studie ske frivilligt genom hela processen (Ibid, s. 9–10). I denna studie gavs samtycke från intervjupersonerna både via mejlkontakten och över bandspelare vid intervjutillfället. För en intervju krävdes ett mer aktivt övertalande. Dock hänvisades genomgående att deltagande i studien var just ett val. Vidare har kravet om konfidentialitet tagits i beaktning.

Detta betyder att deltagarna inte ska kunna identifieras i studien samt att forskaren har tystnadsplikt (Ibid, s. 12–13). Här har dock ett undantag gjorts. Genom uppsatsens inriktning och syfte var antalet relevanta intervjupersoner relativt lågt. Därmed var det inte möjligt att helt garantera intervjupersonerna konfidentialitet. Detta togs upp vid flera tillfällen (både inför och under intervjun) och förklarades grundligt. Dock fanns det ingen intervjuperson som motsatte sig detta vilket legitimerar valet. En alternativ metodik hade i sådana fall kunnat ha varit att anonymisera den valda kommunen. Ytterligare kontakt skedde även i slutet av uppsatsprocessen då intervjupersonerna vid intresse fick läsa igenom använda citat. Det ska även tilläggas att ett fåtal personer godkände att nämnas mer direkt i studien, exempelvis *samordnaren*. Slutligen innebär nyttjandekravet att den information och kunskap som forskaren tillskansar sig får endast användas i vetenskapliga sammanhang (Ibid, s. 14). För aktuell studie följdes kravet genom att hålla allt material på en plats där obehöriga inte kan komma åt det.

En etisk aspekt som Kvale och Brinkmann nämner är utskriften av intervjuer (2014, s. 99). I denna studie har det i flertalet fall ansetts etiskt legitimt att ej ange intervjupersonernas muntliga utsagor ordagrant. Detta då dessa skulle framstå som osammanhängande. Konsekvenserna har reflekterats över genomgående. Exempelvis togs ett påstående från en intervjuperson inte med då det vetenskapliga värdet av det ansågs lägre än de etiska konsekvenserna av det.

2.6 Källkritik

Nedan kommer en källkritisk granskning att genomföras utifrån fyra traditionella kriterier. En viktig del att beakta är att källkritiken inte bara gäller fakta, utan även för uppfattningar, som är aktuellt i denna studie (Leth & Thurén, 2000, s. 22–23). Just för uppfattningar är uppriktighet en central aspekt. Frågan är då om intervjupersonerna står bakom alla sina åsikter (Ibid, s. 22). Denna fråga är generellt svår att svara på. Dock är det rimligt att anta att studier som rör MR kan vara påverkade av detta. Ämnet är ett sådant att personer ofta vill framstå i god dager. Samtidigt lyfte intervjupersonerna både självkritik och kritik mot den egna organisationen, vilket stärker deras trovärdighet.

Enligt tidskriteriet bör utsagor helst ligga så nära i tid som möjligt som det dessa beskriver (Ibid, s. 23). Generellt sätt är tidskriteriet inte problematiskt för intervjuerna eller dokumenten. Dock kan de segment i intervjuerna där intervjupersonerna mindes tillbaka på beslutet ha påverkats av tidsaspekten. I dessa fall har emellertid dokumenten fyllt en funktion som ett komplement. Kriteriet äkthet anses med stor sannolikhet uppfyllas (Ibid, s. 24).

Dokumentet som används är officiella sådana och har hämtats antingen på Uddevalla kommuns hemsida direkt eller via en tjänsteperson. Då både intervjuerna och dokumentet är primärkällor så kan även kriteriet om beroende i hög grad sägas uppfyllas. Gällande principen om två oberoende källor kan den till viss del sägas ha uppfyllts när det gäller enstaka faktauppgifter och liknande (Ibid, s 23). Principen är inte lika aktuell i detta fall då fokus för uppsatsen är intervjupersonernas egna uppfattningar om ett ämne, och inte en specifik händelse. Tendens innebär att det är viktigt att kritiskt tänka över en källas intressen (Ibid, s. 26). Leth och Thurén menar att alla källor är i alla fall till viss del tendentiösa (Ibid, s. 30). Ett intresse som är rimligt att anta är att politikerna och tjänstepersonerna troligtvis vill ge en god bild av Uddevalla kommun. På samma sätt kan minoritetens intressen ha påverkat deras svar. Dessa aspekter är svåra att undvika men viktiga att visa en medvetenhet för. Exempelvis reflekterades det över om minoriteten hade intressen att betona brister extra mycket, för att sätta press på ansvariga politiker och tjänstepersoner (som troligtvis skulle ta del av studien).

2.7 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet

En studie som har god reliabilitet ska i praktiken kunna genomföras av en annan person med samma metod och få fram samma resultat (Yin, 2007, s. 59). En viktig aspekt är därmed att forskning sker metodiskt för att undvika vad som kan kallas för osystematiska mätfel (Teorell & Svensson, 2007, s. 56). I en intervjustudie kan det exempelvis vara så att olika intervjupersoner lägger olika betydelser i ett begrepp som nämns. Därmed kan en intervjufråga ha uppfattats på olika sätt. Reliabiliteten är dock ständigt närvarande även vid exempelvis transkriberingen och analys. För denna studie så genomfördes sammanlagt 3 intervjuer under en dag under datainsamlingsperioden. Detta kan ha medfört en sämre intervjuqualität för i alla fall den sista av dessa intervjuer (på grund av trötthet hos undertecknad).

Validitet handlar istället om att en forskare faktiskt studerar det hen ämnar studera (Kvale & Brinkmann, s. 296). Att validera är något som enligt Kvale och Brinkmann bör ske genomgående i ett forskningsprojekt. Författarna menar att valideringen kan konkretiseras genom att forskaren kontrollerar, ifrågasätter och teoretiserar (Ibid, s. 298–302). Att kontrollera innebär att granska studiens resultat så att de är trovärdiga, tillförlitliga och rimliga. Ett ifrågasättande sker genom att materialet ställs emot studiens syfte. Slutligen innebär teoretiserandet att valideringen inte endast sträcker sig till metoden utan även till teoretiska aspekter om det som aktuell studie berör. En aspekt som varit relevant i relation till validiteteten är forskningsfrågan om ansvar.

Då ansvar är ett brett begrepp så har det varit viktigt att kritiskt reflektera om ett uttalande kan kopplas till en persons syn på ansvar. Dessa bedömningar har varit relevanta då intervjupersoner inte alltid nämner ordet ansvar när de talar om ämnet.

Fallstudien skiljer sig gällande generaliseringsmöjligheter. I motsats med vissa andra metoder så ger fallstudien analytiska generaliseringsmöjligheter då urvalet inte sker på några statistiska grunder (Yin, 2007, s. 52–53). Idén är därmed att det valda fallet analytiskt ska kunna generaliseras till andra liknande fall. Den analytiska generaliseringen i denna studie ses främst i slutdiskussionen (se 6.2 och 6.3)

2.8 Förförståelse

Mina förkunskaper av ämnet nationella minoriteter byggde främst på offentliga rapporter. Jag fick även en del kunskap om ämnet genom min praktik hos Uddevalla kommun. Den bakgrundsinformation som tillskansas i processen anses ha bidragit positivt i arbetet. En viktig aspekt har varit att kritiskt granska de egna valen så att dessa inte färgas av egna åsikter eller antaganden om ämnet.

3. Tidigare forskning

3.1 Studier om mänskliga rättigheter och offentlig sektor

Studier som berör MR och den offentliga sektorn är relativt få. I Sverige har MR tidigare främst fokuserats på i relation till andra stater. Sedan 1990-talet har dock området i högre grad fokuserats på även i den svenska kontexten (Abiri, Brodin & Johansson, 2008, s. 25). En viktig händelse var den nationella handlingsplanen som tillkom 1999 (Abiri & Johansson, 2005, s. 119). Trots denna bakgrund finns flertalet studier där det fokuseras på MR och den kommunala kontexten (Abiri et al., 2008; Spång, 2009a; Spång, 2009b, Lind & Namli, 2017; Hedlund Thulin & Greenhill, 2008).

Vetenskapsrådet publicerade år 2005 en forskningsöversikt om svensk forskning om MR. I översikten menas att forskningen tidigare främst varit kopplad till den juridiska disciplinen (Vetenskapsrådet, 2005, s. 47). Forskningens har framförallt fokuserat på MR mer brett eller medborgerliga och politiska rättigheter. Det har även funnits en brist av forskning som berör ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (Ibid, s. 48–49). Denna studie bidrar till att minska denna lucka då den fokuserar på kulturella rättigheter (med språket som ett kulturellt uttryck).

Spång har i sin studie kartlagt arbetet med MR i 16 kommuner (Spång, 2009a). Författaren ser att centrala utmaningar i kommunernas arbete med MR är organisatoriska samt koppade till brist på kunskap (Ibid, s. 3–4). Emerga menar i en senare kartläggning att kunskapen om MR troligtvis har ökat under en 10 års-period. Vidare menas det inte existera en klar struktur för MR-arbetet (2015, s. 4). Abiri och Johansson menar att det kommunala självstyret har bromsat upp MR-arbetet på lokal nivå (2005, s. 121). Abiri lyfter även ett problem med att ett människorättsbaserat språk försvinner på den lokala nivån när de internationella konventioner som Sverige har ratificerat införlivas i svensk lag (2009, s. 177).

3.2 Studier om implementering av mänskliga rättigheter

Flertalet studier har fokuserat på implementering av MR inom offentlig förvaltning. Fokus för flera studier ligger på MR mer brett, och specificerar sig inte på ett delområde likt minoritetsfrågor (Chamoret & Wallander, 2016; Leijon, 2012, Schriefer, 2007). I de fall där forskningen fokuserar på delområden är det exempelvis barn- samt kvinnokonventionen och i låg grad minoritetsfrågor (Ahrman & Kvarmans, 2012; Sheikholeslamzadeh, 2012; Österberg, 2012).

Vidare är valen av kommuner i huvudsak större sådana (befolkningsmässigt) där arbetet med MR är mer utvecklat än i majoriteten av de svenska kommunerna (Ahrman & Kvarmans, 2012; Österberg, 2012).

En liknande studie, fast med fokus på en annan geografisk kontext, är en mastersuppsats som undersöker implementeringen av ramkonventionen i Serbien (Pejčić, 2008). Studien jämför implementeringen av minoritetsrättigheter för flertalet minoritetsgrupper i landet.

Wendegård och Spång har fokuserat på förvaltningens betydande roll gällande implementering av MR på lokal nivå (2009). Författarna menar att MR på lokal nivå måste förstås utifrån förvaltningens specifika förutsättningar (Ibid, s. 317–319).

3.3 Studier om nationella minoriteter och minoritetsspråk

Studier om etniska gruppers rättigheter växte fram på 1970-talet (Kymlicka, 1995, s. 4). Kymlicka lyfter ett antal olika forskningsområden för nationella minoriteter (Ibid, s. 375–382). Dessa är bland annat forskning som fokuserar på specifika rättigheter (likt språkrättigheter), internationell lag och fallstudier om minoritetsrättigheter i olika geografiska kontexter. Nedan presenteras viss forskning som fokuserar på minoritetsspråk och språkrättigheter.

Skutnabb-Kangas och Phillipson fokuserade på språkrättigheter i Sverige innan minoritetslagen tillkom (2001, s. 70, 82). Författarnas slutsatser var att Sverige likt många andra europeiska stater ställer sig bakom idealet om flerspråkighet i officiell mening, men att det inte efterlevs i praktiken. Därmed skapas en hierarkis ordning mellan språken vilket skapar stora utmaningar för minoritetsspråken. Huss har med sin forskning bland annat fokuserat på minoritetsspråkens ställning i Sverige. Författaren lyfter flera olika faktorer som kan påverka det finska språkets överlevnad i Sverige. Kommunerna nämns som en central aktör som tidigare har motarbetat användningen av minoritetsspråk. Vidare menas att finska språkets överlevnad i hög grad beror på om språket införlivas i utbildningssystemet eller ej (Huss, 2002, s. 58,59). Just kommunens viktiga roll i relation till språkrättigheter är något som i hög grad kan knytas till denna studie. Att forskningen framförallt är genomförd innan minoritetslagen tillkomst motiverar även genomförandet av denna studie.

3.4 Studier om förvaltningsområden för finska, meänkieli och samiska

Gällande liknande studier om förvaltningsområden så är dessa relativt få. Ett antal studentuppsatser har dock skrivits om detta ämne. Det kan konstateras att bland dessa så undersöker majoriteten finska förvaltningsområden.

En masteruppsats gjord av Bednarek fokuserar på två förvaltningskommuners språkarbete med yngre sverigefinnar. En av Bednareks slutsatser är att syftet med minoritetslagen ”återspeglas” olika i förvaltningskommunerna (2016, s. 52–53). Två studier visar att samrådet för den sverigefinska minoriteten innehar utmaningar när det gäller hur dessa genomförs och att de behöver bli mer effektiva (Hellström, 2014, s. 81; Kyander 2016, s. 2). Vidare ser två uppsatser på hur bibliotek arbetar med bevarandet av samiska språken (Björkman & Liljedahl, 2009; Mikaelsson 2014). Mikaelsson menar att i flera kommuner så har minoritetslagens tillkomst tydligt bidragit till ett mer utvecklat språkarbete med samiska på biblioteken (2014, s. 39–40). Slutligen kan nämnas en kandidatuppsats som fokuserar på sverigefinnars upplevelser av finsk äldreomsorg (Al Haddad & Turkia, 2013). Studien visar att användningen av det egna modersmålet skapar trygghet och gemenskap hos sverigefinnarna. Sammanfattningsvis så ses en brist på studier som undersöker språkarbetet på ett mer övergripande sätt i en hel förvaltningskommun, utan att avgränsa till vissa åldersgrupper (Bednarek, 2016; Al Haddad & Turkia, 2013) eller specifika verksamheter (Björkman & Liljedahl, 2009; Mikaelsson 2014; Al Haddad & Turkia, 2013).

3.5 Sammanfattning

Som har setts ovan så kan flera olika typer av forskning relateras till denna studie. Forskning om offentlig sektor har oftast ett mer övergripande MR-perspektiv och är vanligen inte inriktad på nationella minoriteter. Vidare har forskning om nationella minoriteter i låg grad fokuserat på det svenska minoritetsskyddet sedan minoritetslagen tillkom. Liknande implementeringsforskning om MR görs vanligen i större svenska kommuner och fokuserar i hög grad på andra MR-områden likt barnkonventionen. Det finns även en brist på studier om finska förvaltningsområden som inriktar sig på implementering av lagstiftning och dess mångkulturella grund. Sammanfattningsvis visar ovan teman en brist på liknande forskning vilket motiverar valet av att genomföra denna studie.

4. Teoridiskussion

Som tidigare nämnts så står det juridiska skyddet för nationella minoriteter på en mångkulturell grund. Då studien undersöker implementeringen av detta skydd och ansvaret för en finsk förvaltningskommun är därför mångkulturalism som en teoretisk förståelse användbar. I relation till detta används även assimilering som ett teoretiskt begrepp vilket då kan ses som en motpol till mångkulturalism.

Implementeringsteorier ansågs vara av hög relevans för studien. Tre perspektiv som lägger fokus på olika implementeringsaktörer presenteras nedan. Vidare används en teoretisk modell som fokuserar på olika egenskaper som en implementerare behöver ha för en tillfredställande implementering. Modellen innefattar ursprungligen endast tjänstepersoner men modifieras i detta fall för att inkludera även politiker och minoriteten. Detta motiveras genom att dessa två sistnämnda i praktiken har stora möjligheter att påverka implementeringsarbetet, exempelvis genom samrådet.

4.1 Mångkulturalism och mångkulturell ideologi

Mångkulturalism växte fram på 1970-talet då Kanada blev det första landet att anta begreppet som en policy (Arasaratnam, 2013, s. 677). Mångkulturalism som begrepp används på många olika sätt vilket gör det viktigt att tydligt definiera vilken form den tar i vetenskapliga studier (Rosenthal & Levy, 2010, s. 220–221). Det finns dock aspekter som forskarsamhället generellt sätt är överens om. En av dessa är att mångkulturalism innebär att olika kulturella beteenden i ett samhälle bör accepteras och på olika sätt främjas (Arasaratnam, 2013, s. 677). Det finns dock skillnader på hur forskare ser på stödet av dessa olikheter. Dolce, som var tidig med en definition av begreppet, pratar om ”ett aktivt stöd av rätten till att sådana olikheter ska få existera” (1973, s. 283, egen översättning). Schalk-Soekar, Van de Vijver och Hoogsteder specificerar dock stödet ytterligare och menar att det måste finnas både hos majoritetens och minoritetens medlemmar (2004, s. 534).

En annan definition som är mer övergripande är den av Van de Vijver, Breugelmans och Schalk-Soekar:

Firstly, multiculturalism can refer to a **demographic feature**, more specifically the poly-ethnic composition of a society. Secondly, the concept is used by policymakers to denote a specific type of **policy** about cultural diversity. /.../ Thirdly, multiculturalism as a psychological concept is an attitude related to the **political ideology**, which refers to the acceptance of, and support for, the culturally heterogeneous composition of the population of a society (2008, s. 93).

Ett grundläggande antagande för mångkulturalism är att kategorier som exempelvis etnicitet inte bör bortses ifrån. Detta då intolerans hos individer ofta skapas utifrån okunskap om andra grupper. Det är också just genom kunskap om andra grupper som mångkulturalismens mål om enighet och mångfald anses kunna nås (Rosenthal & Levy, 2010, s. 220).

Wahlbeck delar i sin litteraturstudie över forskning om mångkulturalism i Finland in forskningen i tre delar (2003, s. 3). Dessa är som ”en beskrivning av ett samhälle med många kulturer”, ”som ideologi eller politisk målsättning” och ”som specifika handlingsprogram inom olika samhällsområden”. Av dessa tre kategorier är det mångkulturalism som ideologi som är mest relevant för denna studie.

Vad menas då med en mångkulturell ideologi? En sådan ideologi betonar att tillhörigheten till en grupp och rättigheter i koppling till denna grupp är centralt för att människors MR ska upprätthållas. Denna aspekt kan jämföras med ”färgblindhetsteorin” där olika gruppers rättigheter uppfylls genom att se alla som enskilda individer (Rattan & Ambady, 2013, s. 12; Rosenthal & Levy, 2010, s. 216).

Enligt Barry är positiva attityder gentemot kulturell pluralism en viktig del i en mångkulturell ideologi (2006, s. 728). Vidare är upprätthållandet och bevarandet av kultur av stor vikt. Den kulturella mångfalden ska spridas och anpassas efter. Möten av personer med olika kulturella referenspunkter är därför att föredra. Plauts definition av en mångkulturell ideologi är liknande:

Generally speaking, multiculturalism is an ideology that encourages the recognition and appreciation of distinct cultural groups and their experience and contributions, the maintenance of the culture and cultural identities of those groups, **and the sense that no one group's culture is superior or should be privileged** (2010, s. 89).

Som kan ses är en skillnad mot Barry att Plaut i högre grad betonar just jämlikheten mellan olika kulturer.

Arends-Tóth och Van De Vivjer gör två viktiga tillägg (2003, s. 252). Dels så innebär den mångkulturella ideologin att den sker på majoritetssamhällets villkor. Författarna nämner även att ett grundläggande mål med ideologin är på samma gång att skapa sammanhållning och mångfald inom ett samhälle.

Kymlicka menar att när det talas om mångkulturell politik så bör nationella minoriteter (”nationer”) skiljas gentemot andra nyligen invandrade personer (”etniska grupper”).

Det finns, enligt författaren, betydande skillnader gällande förutsättningarna för dessa två olika typer av grupper (Kymlicka, 1998, s. 18–19). För nationella minoriteter så finns en tydligare historisk koppling till det aktuella landet och ”institutionell integration” kan för dessa betyda ett förlorande av den egna identiteten eller kulturen. Vidare är majoritetsspråket oftast inte av lika stor betydelse för nationella minoriteter som för etniska grupper (Ibid, s. 21–22).

4.2 Assimilering

En assimileringssideologi kan förstås som andra sidan av ett spektrum i jämförelse med en mångkulturell sådan (Rosenthal & Levy, 2010, s. 221). Centrala aspekter utifrån denna ideologi är att ett samhälle utan en gemensam kultur blir instabilt. Ett kulturellt homogent samhälle har, enligt ideologin, sin styrka i att den skapar normer som alla kan enas runt vilket bidrar till större sammanhållning (Roth, 2010, s. 21). Som Roth menar kan assimileringssideologier ta sig olika uttryck (Ibid, s. 26). De generella målen för en sådan ideologi är dock att (1) det existerar en homogen kultur inom majoritetsbefolkningen som går att klart avgränsa och (2) att denna ”majoritetskultur” bör användas som en referensram för utformandet av samhället. Vidare innebär en sådan ideologi att personers kulturella valmöjligheter starkt begränsas (Ibid, s. 34).

I offentliga Sverige används sällan ordet assimilering. Roth menar att ordet i vissa fall har bytts ut mot ”integration” (Ibid, s. 27–28). Integration kan då användas som kamouflage, fast inbegripa samma grundläggande idéer som assimileringssideologin. Kontexten är därmed av stor betydelse för att förstå betydelsen av integrationsbegreppet i olika sammanhang (Ibid, s. 27–28).

En forskare som har fokuserat på assimilering är Gordon (1964, s. 70–71). Trots att Gordons teori bygger på assimilering av nyanlända, och inte nationella minoriteter, så är delar av den användbar för studien. Gordon visar på olika typer av assimilering av nyanlända personer i ett samhälle. Författaren menar att dessa olika typer kan vara mer eller mindre aktuella för specifika grupper eller individer. Exempelvis tar Gordon upp giftermålsassimilering, där de nyanlända assimileras genom giftermål. Detta är dock en typ av assimilering som inte bedöms vara av stor betydelse för studien. De typer som anses aktuella är istället kulturell assimilering (minoritetens kultur genomgår en förändring och blir mer lik den av majoritetssamhället), civil assimilering (minoritetens värderingar ligger i linje med majoritetssamhällets) och identitetsassimilering (minoriteten identifierar sig likt majoritetsbefolkningen).

4.3 Implementering

Forskning om implementering växte fram på 1970-talet (Sannerstedt, 2001, s. 18–19). En bok som var tidig att se förhållandet mellan beslutsfattare och den som implementerar var Pressman och Wildavskys "Implementation: How great expectations in Washington are dashed in Oakland..." (1973). Författarna tog fasta på den komplexitet som ett implementeringsbeslut kan innebära.

I implementeringsforskningen har det varit grundläggande att identifiera två olika funktioner, beslutsfattaren och implementeraren. Som kommer ses nedan är dock verkligheten inte så enkel som att politiker beslutar och tjänstepersoner åtgärdar (Sannerstedt, 2001, s. 19–20). Sannerstedt menar att det är av stor vikt att särskilja beslut från implementering. Dessa står för två olika typer av processer där den senare fokuserar på hur ett beslut implementeras (Ibid, s. 26).

4.3.1 Traditionella perspektivet

Detta perspektiv lägger stor betoning på beslutsfattarens roll i implementeringen. Beslutsfattaren utformar därmed beslutet och överlämnar det till implementeraren (exempelvis tjänstepersoner) som utför dessa åtgärder (implementerar). Vid implementeringsproblem så tillkommer nya order från beslutsfattaren så att ett nytt försök kan göras för att implementera beslutet (Ibid, s. 21). Perspektivet kan sägas ha något av en oproblematisksyn på förvaltningsorganisationer och tjänstepersoner som aktörer som "bara gör" det som de får i uppdrag att göra. Det traditionella perspektivet kan även kategoriseras som ett uppifrån-perspektiv (top-down). Med detta menas att den utgår från allra högst upp i beslutskedjan med de beslut som politiker fattar och går sedan nedåt i en "styrningskedja". Det som beslutsfattaren avser med ett beslut är därmed det centrala (Ibid, s. 24–25).

4.3.2 Närbyråkratperspektivet

Närbyråkratperspektivet betonar i högre grad de som genomför implementeringen (närbyråkraterna) av beslut. Företrädare för perspektivet menar att tjänstepersoner i realiteten har stora möjligheter att påverka arbetet och att detta inte kan underskattas i en implementeringsprocess. Vidare är det dessa aktörer som faktiskt interagerar med människorna som besluten berör. Förespråkare för perspektivet menar inte att politiker är maktlösa i en implementeringsprocess. Politiker kan i hög grad sätta ramar för implementeringen.

Det finns dock begränsade möjligheter för dessa att detaljstyra det vardagliga arbetet hos den som implementerar (Ibid, s.21–23). Detta perspektiv kan kallas för ett nedifrån-perspektiv (bottom-up). Med detta menas att fokus i högre grad är på en lägre nivå i beslutskedjan. Lagstiftning har inte nödvändigtvis så stor påverkan i implementeringen, enligt perspektivet. Det mest centrala är istället hur den som implementerar agerar (Ibid, s. 24–25).

4.3.3 Nätverksperspektivet

Enligt nätverksperspektivet bör fokus läggas på flertalet olika aktörer och deras interaktioner (nätverk). Aktörerna kan ha olika målbilder och därmed blir utgångspunkten ett förhandlande mellan dessa för att nå gemensamma överenskommelser. En viktig aspekt är att perspektivet även inkluderar andra aktörer än politiker och tjänstepersoner. Makten för implementering ligger därmed inte främst hos en part, likt de två övriga perspektiven (Ibid, s. 23–24).

4.3.4 Vilja, kunna och förstå

Om ett beslut inte implementeras infinner sig ett ”implementeringsproblem” (Ibid, 2001, s. 28). Därmed är det relevant att fokusera på vilka komponenter som behöver finnas för att undvika detta. Lundquist har identifierat tre grundläggande delar som måste existera för en framgångsrik implementering. En person som implementerar måste *vilja* implementera, *kunna* implementera och *förstå* vad som ska implementeras. Finns brister gällande exempelvis *förståelsen* av beslutet kan insatser sättas in som bidrar till att öka denna hos implementeraren. Största utmaningarna finns, enligt Lundquist, hos de aktörer som främst brister i viljan att implementera ett beslut (Lundquist, 1992, s. 75–76). Nedan förklaras de tre egenskaperna mer detaljerat.

Vilja

Implementeraren bör ha en positiv syn på att tillämpa beslutet. Exempelvis kan implementeraren vara kritisk mot beslutet eller inte se behovet av att det bör implementeras. En central del i detta är att tjänstepersoners kompetens om frågor i många fall är mer bred än beslutfattarens. Vidare kan beslutet stå i konflikt med ett annat sådant (Sannerstedt, 2001, s. 37–38).

Kunna

Implementeraren bör ha kunskap om beslutet och kompetens för hur det bäst implementeras (Lundquist, 1992, s. 76). Detta kan mer konkret ta sig i uttryck genom olika former av resurser.

Exempel på resurser är tidsutrymme för att genomföra åtgärden, tillgång till kollegor som bistår i arbetet och avsätta medel. En viktig aspekt är även att andra aktörer inte motarbetar implementerarens arbete (Sannerstedt, 2001, s. 29).

Förstå

Implementeraren ska förstå vad beslutet faktiskt innebär och vad det bör få för konsekvenser i praktiken (Lundquist, 1992, s. 76). Detta hänger ihop med att beslutet ska vara förståeligt och tydligt. På så sätt kan implementeraren förstå vad som är beslutets faktiska syfte (Sannerstedt, 2001, s. 29). Samtidigt är beslut i praktiken inte alltid helt tydliga, utan lämnar visst utrymme för tolkning hos den som implementerar (Ibid, s. 30–32). Därmed är det inte alltid klart vad förståelse kan innebära då det beror på beslutets utformning.

4.4 Teoretiskt ramverk

De egenskaper som nämns som centrala i den mångkulturella ideologin används för att identifiera mångkulturella uttryck i resultatet. Dessa egenskaper (eller kriterier) används därmed som en mall för att se om ett uttalande bör kategoriseras som ett uttryck för en mångkulturell syn. Exempelvis samstämmer ett uttalande som ser mångfald som eftersträvansvärt med ideologins utpräglade mål om ett mångfacetterat samhälle. Vidare bidrar Kymlickas diskussion till en bredare förståelse när den aktuella minoriteten i studien sätts i relation mot andra språkliga minoriteter (ej nationella minoriteter). Delar av Gordons teori om assimilering (identitets- och kulturassimilering) används för att identifiera olika assimilerande uttryck som förekommer i studien. Denna teoretiska förståelse är särskilt relevant för uppfattningar om språket då en negativ syn på flerspråkighet indirekt förespråkar dessa ovan nämnda typer av assimilering.

Implementeringen är tätt sammanknuten med olika funktioner likt tjänstepersoner och politiker. De tre implementeringsperspektiven används därmed för att förstå olika aktörers betydelse och roller i implementeringen av språkrättigheter. Lundquist tre egenskaper (vilja, kunna och förstå) appliceras på empirin för att få en större förståelse av vilka förutsättningar det finns för implementeringen i kommunen. Genom detta ses därmed om intervjupersonerna kan och vill implementera samt om de förstår vad som ska implementeras.

5. Resultat och analys

I detta kapitel presenteras studiens resultat och analys genom en uppdelning av fyra rubriker. Varje rubrik representerar en forskningsfråga. Vidare har rubrikerna flertalet teman kopplade till sig. Texten är disponerad så att resultatet presenteras först för att sedan gå över till en mer analytisk diskussion. Den fjärde forskningsfrågan om mångkulturalism tas upp i hela kapitlet men ges ett mer sammanfattande svar under sista huvudrubriken (se 5.4).

5.1 Beslutet att bli ett förvaltningsområde för finska språket

Beslutet att bli förvaltningsområde är centralt för språkarbetet. I detta avsnitt ges svar på varför beslutet togs. Först presenteras dock viktig bakgrundsinformation om beslutsprocessen.

År 2011 fick Uddevalla kommun ta emot en hemställan från Uddevallas finska förening. I hemställan föreslogs att kommunen skulle ansluta sig till det finska förvaltningsområdet. Senare tillkom även en hemställan från Delegationen för den sverigefinska minoriteten i stor Göteborg med samma syfte. En handläggare fick ansvar för ärendet och skickade ut det på remiss till socialförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen och kommunledningskontoret. Samtliga förvaltningar menade att de inte såg något behov för ett sådant beslut. Handläggaren föreslog därmed att kommunstyrelsen skulle avslå förslaget. Ärendet gick dock inte direkt till beslut då det påpekades att det borde beredas i Beredningen för integrations- och demokratifrågor (BID). Ärendet fick nu en ny handläggare. Efter att ha beretts i BID så föreslogs istället kommunstyrelsen att bifalla förslaget. Kommunstyrelsen gick på samma linje som BID och beslutet togs i mars 2012. Efter beviljad ansökan till regeringen så anslöt sig Uddevalla kommun till det finska förvaltningsområdet år 2013. Idag finns ett samråd där tjänstepersoner, en utsedd politiker och två personer från finska föreningen⁶ är representerade. Samrådet har mandat att besluta om frågor som berör minoriteten. Uddevalla kommun har, som tidigare nämnts, även en ansvarig tjänsteperson för minoritetsfrågor (samordnaren).

I de officiella dokumenten ges få specifika anledningar som motiverade beslutet. I den tjänsteskrivelse som skrevs av handläggaren hos BID lyfts främst att finska föreningens påtryckningar var en central faktor.

---

⁶ Uddevallas finska förening är den enda aktiva finska föreningen i dessa frågor och representerar därmed minoriteten i kommunen.

Föreningen menade att behovet för minoriteten var stort i kommunen, särskilt när det gäller äldreomsorg och hemtjänst. I hemställan från finska föreningen nämns mer specifikt att Uddevalla är ”en stor ’finsk’ kommun i västra Götaland”. Föreningen var även kritisk mot att Uddevalla inte skulle bli förvaltningsområde likt andra större kommuner i närområdet. Delegationens hemställan är i princip identiskt, men tillägger att flertalet andra kommuner har blivit eller kommer att bli förvaltningsområden.

Handläggaren som skrev tjänsteskrivelsen om att förslaget skulle bifallas förklarar bristen på motiveringar:

Därför att det räckte egentligen med att vi hade fått hemställan från Uddevallas finska förening. Det räcker, det står i lagen att ”åberopar man sina rättigheter för demokratiskt inflytande och för sina egna rättigheter som minoritet”, ja då ska man ju ha det. Det var ju precis vad de gjorde (tjänsteperson).

Minoriteten lyfts alltså fram som en central aktör i att beslutet togs. Intressant är även att samma skäl som användes för beslutet även användes emot, alltså behoven. Skillnaden var synen på omfattningen av behoven.

Det är även intressant att se på om intervjupersonernas uppfattningar samstämmer med dokumenten. I materialet framträder i väldigt låg grad välutvecklade motiveringar till beslutet. Flertalet politiker nämner faktorer som arbetskraftsinvandringen, den relativt stora finska befolkningen och de äldre sverigefinnarnas behov. Detta samstämmer helt med de skäl som finska föreningen angav i sin hemställan. En tjänsteperson lyfte dock bevarandet av ”det finska arvet” som centralt och betonade vikten av att fokusera på yngre generationer. Samma person menar även att beslutet var ett sätt att upprätthålla sverigefinnarnas ”status”.

Två politiker lyfter finska föreningens engagemang som en viktig anledning till att beslutet togs, vilket samstämmer med dokumenten. I övrigt nämns två olika anledningar av två politiker vardera. Dels var beslutet påverkat av regeringens påtryckningar i frågan och dels spelade frågan om resurser en viktig roll.

Min personliga åsikt hur det kändes i diskussionerna, det var ju att det här inte skulle kosta. Att det var väl det som var ganska avgörande för att man skulle kunna tänka sig att gå med. /.../ Men hade det inneburit en massa merkostnader så tror jag inte att man hade varit lika överens (politiker).

Även om Sannerstedt menar att beslut och implementering bör skiljas åt så innebar beslutet i praktiken att kommunen fick skyldigheter att implementera språkrättigheter. Därmed belyser citatet att *viljan* för språkarbetet skedde på en viss premiss, tillgång till resurser.

Avslutningsvis bör också viss betydelse ges till den politiker som fick ärendet att beredas i BID samt den tjänsteperson som då blev ärendets handläggare. Det kan även konstateras att beslutet togs utan någon uttalad koppling till en mångkulturell ideologi. Intervjupersonerna hänvisar till lagstiftningen, som bygger på mångkulturalism, men lägger inte fram mångkulturella argument för att beslutet togs.

5.2 Implementeringen av språkrättigheter

I detta avsnitt besvaras forskningsfrågan om hur tjänstepersoner, politiker och den sverigefinska minoriteten uppfattar implementeringen av språkrättigheter. De olika temana fokuserar på viktiga förutsättningar och aktörer i språkarbetet samt synen på den faktiska implementeringen.

5.2.1 Minoritetens roll i implementeringen

Något som nämns som en viktig del i språkarbetet hos alla kategorier är att minoriteten är aktiva och driver på frågan. Detta innebär exempelvis att påvisa behovet för kommunal service på finska och att vara synliga i kommunen. Tjänstepersoner lyfter även att minoritetens engagemang har varit en viktig faktor i hur väl implementeringen av språkrättigheter har genomförts i andra kommuner. En politiker lyfte tydligt fram minoritetens roll i språkarbetet:

Men jag tror att det är den dialogen som är det viktiga från den gruppen så att det är de som ger oss besked om vad de tycker är viktigt egentligen och så efter bästa förmåga kunna möta de önskemålen (politiker).

Betonandet av minoriteten passar in i nätverksperspektivet då dessa går utöver de traditionella implementeringsaktörerna (politiker och tjänstepersoner). Citatet belyser även ett förhandlande mellan aktörerna då kommunen ska försöka ”möta” behoven.

Intervjupersonerna menar att det finns utmaningar som påverkar på vilket sätt minoriteten kan bidra i implementeringsprocessen. Främst handlar detta om föreningens styrka i dagsläget. Föreningen har få aktiva medlemmar vilket förklaras genom att majoriteten är äldre personer. På grund av detta driver föreningen även en intern förändringsprocess där de försöker nå yngre medlemmar för att hålla föreningen levande på sikt.

Ja, det kanske är lite grann det här med att vi endast har en finsk förening och där är det endast lite äldre som representerar sverigefinländare och också de som är representanter i vår samrådsgrupp. Så vi kanske saknar lite grann med det här med eldsjälarna som finns i många kommuner. Det är absolut inget... jag menar ingenting negativt om de personerna som vi har i samrådsgruppen men i vissa fall i andra kommuner har jag sett att det kanske är lite lättare att driva igenom de här frågorna om man har en riktigt stark minoritet (samordnaren).⁷

Citatet är ett exempel på en uppfattning som visar att en av de centrala förutsättningarna för implementeringen, att *kunna*, i detta fall är begränsad. Minoriteten har alltså en viktig roll och potential att bidra i implementeringsprocessen men kan på grund av inre utmaningar inte "fylla dessa skor" i dagsläget.

Minoriteten nämner att de vill undvika konflikter med kommunen som kan ge negativa konsekvenser. Samtidigt är minoriteten självkritisk och menar att finska föreningen borde ställa mer krav på kommunen. En av minoritetsrepresentanterna nämner även tidigare sämre erfarenheter med kommunen:

Sedan tror jag att vi hade en diakon tidigare och han /.../ påpekade detta att man fick ju inget gehör för det då. Du vet att äldreboenden...så vet jag att han gick till chefen, men det hjälpte ju inte (minoritetsrepresentant).

Citatet belyser att *viljan* från andra aktörer för implementering anses i alla fall vid ett tillfälle ha varit relativt låg. Minoritetens självkritik visar även att den egna *viljan* innehåller vissa brister.

Samordnaren menar att det kan finnas vissa psykologiska utmaningar då minoriteten behöver delta i möten med exempelvis högt uppsatta tjänstepersoner och politiker för att få sin vilja igenom.

5.2.2 Politikens och tjänstepersoners roll i implementeringen

Politiken har enligt intervjupersonerna en viktig roll i implementeringen, och därmed inte endast i beslutsfattandet. Flera tjänstepersoner lyfter vikten av att det finns politiker i kommunen som är intresserade av frågan och aktivt vill arbeta med den. En tjänsteperson menar att språkarbetet påverkas av den politiska prioriteringen. Vissa anser att det har funnits ambassadörer för frågan i kommunen, medan andra anser att de är för få.

---

⁷ Med tre ensamma punkter (...) avses en paus i uttalandet.

Samordnaren, som arbetat aktivt med frågan, betonar att politiker inte nödvändigtvis är ointresserade men att det möjligtvis inte finns ett starkt intresse för att vidareutveckla språkarbetet:

Om jag har velat ha ett möte med politiker så har jag fått det och de har kommit till aktiviteter och samrådsgruppens möte. Så på så sätt kan jag absolut inte säga att de är helt ointresserade, men det kanske är lite grann den här viljan att utveckla det här arbetet. Det är kanske lite det som saknas. Att man är ganska nöjd vad vi har åstadkommit hittills och inte driver de här frågorna framåt. (samordnaren).

För det första kan konstateras att politiskt vilja anses vara en central förutsättning för att språkarbetet ska vara framgångsrikt. Citatet visar att *viljan* existerar men är ändå otillräcklig för att genomföra en så god implementering som möjligt. Detta kan kopplas till Lundquist diskussion som menar att det är problematiskt i de fall där just *viljan* brister hos en aktör. Lundquist menar att *viljan* är betydligt svårare att förändra än de två andra förutsättningarna, *kunna* och *förstå*. Samtidigt bör den politiska *viljan* kontextualiseras. Det är ändå politikerna i Uddevalla kommun som har tagit beslutet om att bli ett finskt förvaltningsområde. Som har nämnts tidigare är detta relativt unikt bland kommuner i denna delen av Sverige, vilket belyser att den politiska *viljan* är relativt stor.

Flera politiker nämner att arbetet med minoriteten är något som de mycket sällan kommer i kontakt med. En politiker som har ett specifikt ansvar för frågan förklarar sin roll:

Ja, men då får jag vara självkritisk för jag tror inte att jag är så engagerad i just den [frågan], det måste jag ju erkänna. Jag är nog mer engagerad i det alltså... när det gäller integration och sådant tror jag att jag är mer engagerad än andra. Men jag känner ju till det och jag har inte ifrågasatt det heller. Utan tvärtom så vet jag att det finns, men vi pratar sällan om det heller. Jag tror att det nästan aldrig är uppe...[samordnaren] har varit och berättat om det på [utskottet] och så men vi har ju sällan diskussioner kring det. Jag tror inte att det är en prioriterad utifrån, om du förstår vad jag menar. Det är liksom inget som är jämt på den politiska dagordningen. Det bygger väl på det att det inte är så stor efterfrågan (politiker).

Politikern belyser det som samordnaren lyfte, alltså att det finns en sorts grundvilja för att arbeta med språkarbetet. Detta framgår av att hen säger att hen inte ifrågasatt arbetet. Dock visas tydligt att *viljan* ändå är begränsad och att det i detta fall anses bero på att behovet är lågt. Just behoven och deras relation till implementering behandlas i ett annat tema (se 5.2.5).

Gällande tjänstepersoners roll nämns i princip enbart samordnaren. Enda undantaget är en tjänsteperson som arbetar med att främja det finska språket på kommunens bibliotek (nämns av en tjänsteperson och en minoritetsrepresentant).

Samordnaren betonas som en central aktör av personer ur alla kategorier. I implementeringen benämns samordnaren i koppling till frågorna om äldreomsorg och barnomsorg på finska. Samordnarens betydelse betonas extra mycket av minoritetsrepresentanterna. Dessa är mycket positiva till samordnarens arbete och anser att mycket hänger på hen i implementeringen.

De menar dock att det är oklart hur mycket övriga tjänstepersoner arbetar med språkarbetet samt hur mycket stöd de ger till samordnaren. Minoritetsrepresentanterna och en politiker anser att språkarbetet blivit betydligt bättre sedan samordnarens tjänst tillsattes. Exempelvis hindrar detta frågan från att ”falla mellan stolarna”.

Jag tror att [samordnaren] jobbar väldigt mycket för det, men jag vet inte om hon inte får respons eller vad det är. Det har varit väldigt mycket bättre här sedan [samordnaren] började här. Hon är driftig och ordnar jättemycket (minoritetsrepresentant).

Just betonandet av samordnaren gör det möjligt att förstå dennes roll som en närbyråkrat. Dock skulle detta även kunna inrymmas i ett traditionellt perspektiv. Det som skiljer dessa åt är alltså synen på tjänstepersonen. Utifrån ovan resultat ges samordnaren en bredare roll och har relativt stora möjligheter att påverka. Perspektivet tydliggörs särskilt genom att fokus ligger på tjänstepersonens (närbyråkrats) kompetenser. Samtidigt är det viktigt att till viss del ställa sig kritisk till att se samordnaren som närbyråkrat. Detta då hen just samordnar och har exempelvis inte rollen som implementerare av språkrättigheter i äldreomsorgen.

Utifrån förutsättningarna för implementering så kan uttalandena tolkas som att samordnaren har tillräckligt med *vilja* och *förståelse* för implementeringen, vilket nämns indirekt. Det som eventuellt är bristfälligt är möjligheterna för samordnaren att *kunna* implementera. Detta exemplifierades ovan genom att minoritetsrepresentanterna menar att det inte är säkert om samordnaren får tillräckligt med stöd från andra tjänstepersoner. Brist på stöd behöver samtidigt inte ge sämre möjligheter för implementering, utan är beroende av dess karaktär. Det är exempelvis en stor skillnad om stödet är lågt från nyckelpersoner i chefspositioner i jämförelse med en enskild medarbetare.

Samordnaren menar själv att implementeringen kan ha påverkats av att hen kom in i en helt nytillsatt tjänst:

Sedan är det självklart alltid, jag tycker att man ska vara lite självkritisk också. När man kommer som en ny. Jag har kommit som ny utanför kommunen. Jag har aldrig jobbat på en kommun och inte i Uddevalla kommun eller någon annan kommun. Så det tar också väldigt lång tid innan man lär sig hur man ska röra sig liksom i de här kommunala verksamheterna (samordnaren).

Citatet relaterar till förutsättningen *förståelse*. Samordnaren har därmed *förståelse* för beslutet, vilket framgår i det övriga materialet, men har dock möjligtvis inte haft full *förståelse* för den kontext som det ska implementeras. Konsekvenserna för beslutet är alltså sammankopplade med en *förståelse* för den kommunala verksamheten.

Avslutningsvis är den starka betoningen av samordnaren och avsaknaden av andra tjänstepersoners betydelse anmärkningsvärd. Implementeringen av språkrättigheter berör flertalet förvaltningar i kommunen och är därmed en kommunövergripande fråga. Samtidigt visar resultatet att dessa förvaltningar och ansvariga personer i låg grad nämns. Detta är en misstolkning av språkarbetet som en isolerad fråga (bristande *förståelse*). En alternativ förklaring är att förvaltningarnas roller är outtalade och därför inte framkommer i resultatet.

Resultatet går inte i linje med Wendegård och Spångs forskning som betonar förvaltningars betydelse i implementeringen av MR (2009, s. 317–319). I detta fall så läggs fokus på en enskild tjänsteperson (som dock arbetar inom en förvaltning) och inte på förvaltningen i ett bredare perspektiv.

5.2.3 Resurser

Resurser inbegriper i detta sammanhang både materiella saker, personal och kompetenser.

Kunskaper om minoritetslagen varierade stort mellan intervjupersonerna. Minoritetsrepresentanterna var överrepresenterade bland de med goda kunskaper. De som kände till lagen väl hade varit delaktiga beslutsprocessen när kommun blev förvaltningsområde eller haft en närhet till frågorna i sitt vardagliga arbete.

Jag känner till dem bra, minoritetslagen och bibliotekslagen. Jag har varit på kurs (tjänsteperson).

Flertalet tjänstepersoner och politiker menade även att de hade en generell bild av lagstiftningen, men ingen detaljkunskap. En tjänsteperson menade även att hen hade kunskap om lagen utifrån ett ”systemperspektiv”. Slutligen fanns det ett antal personer som hade stora brister gällande kunskaper om lagen.

Jag kan säga så här att nej jag vet faktiskt inte speciellt mycket. Jag vet att det finns minoritetsspråk då som är...de språken. Jag vet inte hur många de är, om de är 5 eller? (politiker).

Utifrån detta är förutsättningen att *kunna* implementera också varierande inom organisationen. Alla intervjupersoner, exempelvis de med övergripande ansvar för hela kommunen, har emellertid inte samma behov av att kunna lagen i detalj. Av de som uppvisade låg kunskap fanns dock personer som har ett tydligt ansvar och närhet till språkarbetet. Det är troligt att *förståelsen* för ämnet och mer specifikt beslutet varierar då det är sammankopplat med den egna kunskapen.

Den låga kunskapen (hos vissa intervjupersoner) går även i linje med tidigare studier som har identifierat detta som ett specifikt MR-problem i offentlig verksamhet (Spång, 2009a, s. 3–4).

Huvuddelen av intervjupersonerna såg finskan som en rättighet. Detta motiverade med minoritetslagen som grund. En person betonade även minoritetens historiska band till Sverige, vilket också indirekt är kopplat till lagen. Det fanns även de som såg alla språk som rättigheter, och inte specifikt finskan. En politiker stack ut med sin syn på finskan:

Egentligen ser jag det inte som en rättighet att man ska kunna kommunicera på finska i svenska samhällen. Men jag ser det som en rättighet att man ska kunna bli omhändertagen på finska just på den med den här bakgrunden att det är en stor språkgrupp. Vi har en lång relation inom den nordiska familjen. Då är det dock rimligt att vi ska kunna ta hand om varandra. Utifrån det perspektivet blir finskan, inte en rättighet, men det är ändå på nåt viss en skyldighet eller nåt ansvar som de svenska språkgrupperna har att faktiskt stötta invånarna som har finskan som sitt naturliga modersmål (politiker).

Citatet betonar ytterligare det som nämndes i relation till kunskaper om lagen. Att finska språket inte ses som rättighet kan även förstås utifrån Kymlickas resonemang. I detta fall görs alltså inte någon åtskillnad på nationella minoriteter och invandrargrupper. Själva grunduppfattningen till varför sverigefinnar har denna särställning fattas, vilket även visar en brist på *förståelse*. Citatet visar även uttryck för en identitetassimilering då användningen av språket i någon vid mening inte eftersträvas. Istället fokuseras endast på de som är helt beroende av språket (oftast äldre).

Gällande frågan om materiella resurser och personal så framkommer fyra olika uppfattningar. Resurserna är (1) tillräckliga eller (2) otillräckliga samt att (3) de kan bli otillräckliga i framtiden och (4) att det är oklart om det finns tillräckligt med resurser eller ej.

De flesta intervjupersonerna ser inte språkarbetet som en resursfråga. De resurser som behövs finns tillgängliga genom att exempelvis det finns personer som talar finska på alla förvaltningar. Ytterligare resurser ges varje år genom ett statsbidrag.

Ja, jag tycker det för att de som jobbar i verksamheten har inte definierat att det finns en resursbrist. Så att det tror jag (tjänsteperson).

Detta ovan kan förstås som att förutsättningen *kunna* är hög gällande dessa typer av resurser i implementeringen.

Det är endast politiker som är osäkra på om det finns tillräckliga resurser. Vidare lyfts uppfattningar om att ett vidareutvecklat språkarbete med minoriteten bör innebära mer resurser till verksamheter.

De som anser att resurserna är otillräckliga är framförallt minoriteten. Resursbrister som nämns är kopplat till finskspråkig personal inom barn- och äldreomsorgen, samt informationsinsatser till sverigefinnar om språkarbetet. Just information i relation till implementeringen tas upp nedan (se 5.2.4).

Att främst minoriteten lyfter resursbrister kan till viss del bero på deras position. Dessa arbetar inte inom kommunen (myndigheten) och andra hinder är då inte lika synliga. Uppfattningar om att mer resurser bör ges för att utveckla språkarbetet är intressanta. För det första finns det redan ett statsbidrag som betalas ut årligen till kommunen och som kan användas för merkostnader. Det finns inte heller något i lagstiftningen som innebär att kommuner ska behöva lägga stora egna resurser på språkarbetet. Detta visar att det finns brister i *kunskapen* och *förståelsen* av lagen.

5.2.4 Information (extern och intern)

Intervjupersonerna menar att extern information till sverigefinnar är viktigt för att visa språkarbetets möjligheter. Ett antal politiker menar att kommunen gör detta i den mån det är möjligt, men att informationen inte når alla. En tjänsteperson trodde inte att många av medborgarna i kommunen hade vetskap om det finska förvaltningsområdet. En politiker upplevde att kommunen inte informerar tillräckligt i vissa situationer:

Alltså om det är så att det sades på mötet igår att man inte vågar informera om det här för att det är så osäkert med platser [hos äldreomsorgen]. Ja, då kanske man inte heller efterfrågar och då syns det inte att det är ett behov. Så lite så där kan jag känna att det ena utesluter det andra på något vis, vilket är synd (politiker).

Att det anses vara viktigt att nå ut med information kan förstås som att kommunen har en *vilja* att implementera språkrättigheterna. Personer som ser informationsspridning som betydelsefull ser sannolikt också språkarbetet som viktigt. Samtidigt belyser citatet att det kan på motsvarande sätt finns bristande *vilja* inom vissa delar av kommunen.

Då det är praktiskt svårt att implementera språkrättigheter utan att målgruppen är informerad om dessa så kan detta även förstås utifrån *kunna*.

Den utsedda politikern som sitter i samrådet menar att hen rapporterar vidare till berörda politiker vid behov. En politiker menar även att det har framkommit att information inte alltid ges om språkarbetet till nya chefer på äldreboenden. Två politiker anser att det är viktigt att politiken får information från förvaltningarna om hur språkarbetet fortgår. En av politikerna utvecklar betydelsen av information ytterligare:

Tillexempel ordföranden för finska föreningen ringer upp mig och säger att ”den här och den här personerna har inte fått det”. ”Ja, vad bra”, säger jag då. Det är sällsynt, men det har hänt. Då kan vi verkligen liksom ta i det. Så om alla hjälps åt, alltså civilsamhället, kommunen och allihopa så når vi väldigt långt (Intervju H, politiker).

Den till viss del bristande information visar att möjligheterna till att *vilja* och *kunna* implementera är begränsade. Citatet kan ses som både en del i ett traditionellt samt ett nätverksperspektiv. Den förstnämnda då den lägger betoningen på politikern som vid implementeringsproblem är den som ger nya direktiv. Den sistnämnda då den även sätter fokus på andra aktörer utanför myndigheten i implementeringsprocessen.

Samtidigt finns det även intervjupersoner som säger att information ges på ett bra sätt, även om det sällan är något specifikt som då kommer upp. En politiker stack ut med sitt svar då hen upplevde att frågan var osynliggjord:

Att det kanske är ingenting man tänker på hela tiden. Inte som jag som politiker. Det kanske är mer som tjänstepersonerna så men jag vet att man gör det vid biblioteket (politiker).

5.2.5 Syn på behovet

Det betonas tydligt av alla kategorier att behovet för språkarbetet är lågt hos målgruppen. Detta innefattar både yngre och äldre sverigefinnar. Det låga behovet påverkar implementeringen. Exempelvis menar en politiker att bristen på efterfrågan troligtvis gör språkarbetet mindre prioriterat. En minoritetsrepresentant menar också att det är svårt att driva frågor när behovet är så lågt.

Trots att det endast är en politiker som menar att behovet kan påverka prioriteringen av språkarbetet så är det anmärkningsvärt och tyder på bristande *förståelse*. Lagstiftningen gäller för alla sverigefinnar i förvaltningskommuner, oberoende av storleken på gruppen. Minoritetens uttalande visar utmaningar när det gäller att *kunna* implementera.

Med ovan avsnitt om minoritetens roll som bakgrund skulle det kunna syftas på såväl styrkan hos minoriteten som andra aktörers *vilja* att prioritera frågan.

Att behovet är lågt ges flera förklaringar. En politiker menar att det inte är anmärkningsvärt i relation till gruppens storlek (gällande äldreomsorgen). I övrigt förklaras detta genom att språket historiskt inte alltid har stöttats av samhället och att många därmed tappat kopplingen till finskan. Som sågs i avsnittet om information (se 5.2.4) kan behovet även påverkas av att information inte alltid ges. En politiker menade att andra faktorer påverkar storleken på behovet:

Man gör liksom så gott man kan och det är klart att har man bott här i landet i 60, 70 år och klarat sig så är det klart att det är svårt att be om hjälp. /.../ Men och sedan be om hjälp utöver den hjälp som andra får eller att det ska vara något speciellt. Det är klart att det blir ju ännu svårare (Intervju F, politiker).

De mest centrala behoven menas vara den äldre befolkningen med modersmålet finska. Detta betonas främst av politiker. Behovet för yngre att lära sig finska lyfts, men dock i mycket lägre grad. En politiker stack ut i sitt uttalande då hen menade att de väsentliga behoven är de som är kopplade till äldre:

Vi gick inte in i rollen som förvaltningsområde för att ta hand om dem som är födda här i Sverige, även om de är uppvuxna i finska familjer. För de har finskan som en naturlig... det är deras grundspråk. Utan det handlar om de familjerna som var vuxna när de flyttade hit med arbetskraftsinvandringen (politiker).

Att den äldre befolkningen inom minoriteten lyfts mest är rimligt då det är deras behov som syns mest och som även var i fokus när beslutet togs. Samtidigt står det i minoritetslagen att ”barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt” (SFS 2009:724, § 4). *Förståelsen* och *viljan* för språkarbetet får därmed ses som bristande utifrån citatet. På motsvarande sätt kan de fall där barns behov lyfts som viktigt belysa en starkare *vilja* och *förståelse*.

Citatet är även ett klart uttryck för en assimilerande syn. Då det endast är de som är helt beroende av språket som ses av vikt ses flerspråkighet i någon vidare mening inte som eftersträvansvärt. Därmed ses det inte som viktigt att bevara finska språket och sverigefinsk kultur. Detta resultat liknar även Skutnabb-Kangas och Philipsons tidigare studie där det menas att flerspråkighet inte eftersträvas i praktiken, utan endast i officiell mening (2001, s. 70, 82).

Något som lyfts av personer ur alla kategorier är att behovens storlek inte bör ha någon större betydelse för implementeringen av språkrättigheter.

Detta tyder på en stark *vilja* samt *förståelse* för implementeringen. Intressant i detta sammanhang är att även relativt många inte nämner detta. Det betyder naturligtvis inte att de anser annorlunda, men då behoven var ett stort samtalsämne under intervjuerna så är det anmärkningsvärt.

I övrigt fanns det flertalet olika sätt att se på behoven. En tjänsteperson menade att finska behoven är behov likt alla andra. Detta hänger ihop med att enstaka intervjupersoner såg behovet utifrån ett individperspektiv. Två politiker betonade vikten av att sverigefinnar får definiera sina egna behov och välja om de vill ta del av rättigheter.

Samordnaren menade att det är viktigt att ”se” behovet och att det även hänger ihop med en vilja för språkarbetet. Hen såg det som förtjänstfullt om fler sverigefinnar krävde mer av kommunen.

Intressant att notera är att samordnaren här lyfter något som kan åtknytas till ovan diskussion om det synliga behovet. Behovet menas alltså indirekt vara större än vad som kan ses.

5.2.6 Syn på hur implementeringen fungerar

Synen på hur implementeringen av språkrättigheter sker varierar stort mellan intervjupersonerna. Flera politiker och en tjänsteperson menar att, utifrån den information som ges, så fungerar språkarbetet tillfredställande. Tjänstepersonen lyfter att detta området olikt en del andra inte mäts, vilket gör bedömningen svårare.

En politiker nämner även att en grundförutsättning är att politikerna får information om språkarbetet. Flera personer tar även upp specifika arbetsområden som de anser fungerar tillfredställande.

Ja, man har hemspråksundervisning i skolan. Man har ju möjlighet att behålla sin minoritetskultur och kommunen stödjer då finska föreningar. Kultur- och socialföreningar så att de här bitarna ska vara kvar. Så där gör kommunen vad man kan (Intervju H, politiker).

Återigen nämns informationen som en betydande del i implementeringsprocessen. Politiker måste alltså ha information för att kunna agera om det exempelvis på något sätt brister i verksamheterna (se 5.2.4).

Ovan uttalanden om att språkarbetet fungerar tillfredställande gav få längre beskrivningar som förklarade detta mer ingående. Det är dock inte rimligt att tolka det som att nedan del om utmaningar i implementeringen är mer tydligt i materialet, utan att det endast gavs mer ingående förklaringar under detta tema.

Utmaningar som nämns kan framförallt kopplas till äldreomsorgen och den finska avdelningen som finns på ett av kommunens äldreboenden. Både politiker och minoritetsrepresentanter anser att avdelningen inte fungerar tillfredställande. Bidragande i detta är vad som kan kallas för en tomplatsproblematik. Kommunen kan av ekonomiska skäl inte ha tomma platser på den finska avdelningen utan måste fylla upp dessa med icke-finsktalande personer. Detta kan innebära svårigheter för sverigefinnar att få äldreomsorg på finska. Både minoritetsrepresentanter och politiker menar att det krävs en organisatorisk lösning.

Det menas därmed att det egentliga problemet är att hantera det som bland annat benämns som ”pusslet” eller ”logistiken”.

Det fungerar väl lite så och så med det. Bland annat det här med att det är ont med äldreomsorgplatser naturligtvis så är det en plats ledig där på den avdelningen och inte någon som har det finska behovet så använder man den ändå och sedan kommer det senare kanske någon som har det behovet och då finns det inte någon plats ledig och så där. Det är ju ett organisatoriskt problem egentligen att det behöver organiseras på ett annat sätt så att de platserna som finns där verkligen kan nyttjas av de brukare som har de behoven (politiker).

Det är intressant att minoritetsrepresentanter och politiker har en delad problembild och presenterar liknande lösningar. Detta stärker resultatets trovärdighet. Organisatoriska problemen ses alltså som ett hinder i förutsättningen att *kunna* implementera språkrättigheter. Vidare skulle lösningen kunna ses ur två perspektiv. Antingen att det är politiker som behöver styra verksamheten på ett annat sätt för att hantera organiseringsproblemen (traditionella perspektivet). Det skulle även kunna förstås som att det är tjänstepersonerna (närbyråkraterna) som bör hantera detta då de är närmre verksamheten har större kompetens om den egna arbetsplatsen.

Detta ovan återknyter även till Spångs kartläggning (2009a, s. 3–4) där just organisatoriska utmaningar framstod som centrala i kommuners MR-arbete.

Övriga utmaningar som lyfts fram är exempelvis att matcha språkkompetenser i hemtjänsten med sverigefinnar, nå sverigefinska ungdomar och att minoritetens kontakt med kommunen inte alltid har kunnat ske på finska. En av minoritetsrepresentanterna nämner samtidigt att kontakt med kommunen kan ske på finska i vissa sammanhang.

En sådan här förening ska ju kunna vända sig till kommunen i olika frågor på finska då. När vi här har haft typ årsmöte och har en verksamhetsberättelse. Då vill man ju ha den på svenska, fast den ska kunna lämnas in på finska. Men då kommer det ett påpekande att den skulle ha varit på svenska. Så där har du ju (minoritetsrepresentant).

Ovan nämnda utmaningar passar i varierande grad in i förutsättningarna *kunna*, *vilja* och *förstå*. Exempelvis behöver inte svårigheter för kommunen att nå sverigefinska ungdomar tyda på en bristande *vilja*. Citatet belyser en bristande *vilja* för minoritetslagen som fastställer just kontakt på finska som en rättighet (SFS 2009:724, § 8). Handlandet från kommunen kan även bero på bristande kunskaper om lagen (*kunna*).

Det finns även enstaka personer som menar att det sammantagna arbetet med språkrättigheterna inte fungerar bra. Samordnaren menar även att även om hen ibland anser att språkarbetet fungerar sämre i jämförelse med andra kommuner så bör det relateras till olika kommuners förutsättningar.

Gällande synen på hur implementeringen fungerar lyfte även intervjupersonerna ett antal metoder. I detta sammanhang har metoder definierats som konkreta tillvägagångssätt som används för att implementera språkrättigheter. Endast de metoder som har använts eller som finns tillgängliga sågs som relevanta utifrån aktuell forskningsfråga.

En metod som används för att säkerställa implementeringen är uppföljning. Språkarbetet följs upp hos högt uppsatta tjänstepersoner i kommundirektörens⁸ ledningsgrupp. En tjänsteperson med insyn i ledningsgruppen menar även att den följs upp mer ofta än många andra frågor. Vidare sker uppföljning av politiker i arbetsmarknadsutskottet. Samordnaren anser att uppföljningen sker på ett bra sätt hos de höga tjänstepersonerna, men att politiken kan bli ännu bättre på att följa upp frågan. Hen anser att det möjligtvis skulle behövas ett annat sammanhang för uppföljning:

---

⁸ *Kommundirektören* är den högst uppsatta tjänstepersonen i Uddevalla kommun.

Nej, jag tror eftersom att politiker får en sammanställning av hela kommunens arbete, att man redovisar vad varje förvaltning har gjort så liksom, så kanske det här med förvaltningsområdet för finska språket kanske försvinner i all den här massan som de kommer att få. Så att självklart skulle det vara bra om man hade något annat forum och följde upp de här frågorna (samordnaren).

Att frågan följs upp återkommande belyser en *vilja* att implementera språkrättigheterna. Samtidigt är kvalitén på uppföljningen av stor betydelse, vilket ej nämns mer ingående. Att uppföljning sker av olika aktörer, som är viktiga i implementeringen, framhäver nätverksperspektivet. Det är intressant att samordnaren anser att det finns behov för en annan typ av uppföljning. Förutsättningen *kunna* är begränsad då det indirekt menas att viktig information inte når politiken (se 5.2.4 om information).

Övriga metoder är exempelvis att frågor kan lyftas direkt till ansvariga tjänstepersoner och politiker och att kommundirektören kan agera som ambassadör för frågan vid behov. Försök har även genomförts av tjänstepersoner att finskkunskaper ska ses som en merit vid rekrytering. En tjänsteperson nämner att hen använder socialtjänstlagen i sin roll och ser på individuella behov:

Det är ingenting som vi gör direkt i socialtjänstlagen utan vi ser till så att vi har det på Skogslyckan [äldreboendet med finska avdelningen] som vi har det. /.../ Utan vi tillgodoser mer behoven utifrån individ. Kommer det en person så ser vi till att den personen får det stöd den ska ha (tjänsteperson).

Resultatet visar att det utöver mer formell uppföljning finns andra mer informella vägar att nå fram till ansvariga tjänstepersoner och politiker. Det tyder också på en *vilja* från högt uppsatta personer i kommunen. Citatet är även intressant då metoden som där används är en mer allmän sådan som även används för andra medborgare. Innebär metoden att minoritetens rättigheter uppfylls och att likvärdigt bemötande sker för andra språkgrupper så är den förtjänstfull. Om metoden betyder motsatsen kan dock ifrågasättas om den är fördelaktig för språkarbetet.

5.3 Ansvaret för det finska förvaltningsområdet

I detta avsnitt besvaras forskningsfrågan om hur tjänstepersoner, politiker och den sverigefinska minoriteten ser på ansvaret för språkarbetet. Temana är både sådana som fokuserar mer direkt på ansvaret, men även indirekt genom exempelvis synen på språk och kultur.

5.3.1 Syn på språket

Intervjupersoner från alla kategorier är positivt inställda till att minoriteten ska få bevara sitt språk och menar att detta är viktigt för kommunen att främja.

För minoritetsrepresentanterna ses detta som så självklart att det i vissa fall inte nämns. Det ges flera anledningar varför det är viktigt som belyser synen på ansvar. En uppfattning är att bevarandet ses som en del i ansvaret med MR, men också för att uppfylla lagkraven i minoritetslagen.

Man kan bara gå till sig själv. Jag skulle vilja behålla mitt språk eller min kultur om jag tvingades lämna eller komma någon annanstans. Så jag tycker någonstans att det ligger i det här mänskliga rättighetsperspektivet om man ska höja upp det och då är det betydligt starkare lagstiftning på något sätt, tycker jag (tjänsteperson).

Den positiva synen på bevarandet av språket kan ses som en del av en mångkulturell ideologi då språket är ett centralt kulturellt uttryck som skiljer sig mot det dominerande språket i Sverige, alltså svenskan.

En politiker menade att språkrelationen med Finland skapade ett större ansvar för kommunen, i jämförelse med exempelvis arabiska, då kommunen är ett förvaltningsområde. Samma politiker koppade även ansvaret för språkarbetet till det som hen kallade ”den nordiska familjen”. Med detta menas alltså att banden mellan Sverige och Finland ses som en central del i ansvaret.

En politiker stack ut då hen inte menade att det i alla sammanhang var viktigt att främja språket. Indirekt ansågs då inte att det vara lika viktigt att stötta de yngres språkanvändning:

Alltså vilken skyldighet och vilket värde har liksom samhället att vårda det. Jag kan inte säga att Uddevalla har ett specifikt ansvar att vårda det finska språket. Vårt ansvar är ju att vi vårdar våra arbetsmiljöer så vi kan ta hand om dem finländarna som är beroende av det finska språket (politiker).

Citatet belyser en bristande *förståelse* av lagstiftningen då ansvaret endast menas innefatta en specifik grupp av sverigefinnarna. Synen på ansvaret ger även uttryck för en assimilerande syn med betoning på identitet och kultur. Då det ej anses viktigt att uppmuntra flerspråkiga individer att behålla sitt minoritetsspråk så förespråkas på lång sikt inte att människor på har olika kulturella uttryck och identiteter.

Att finska språket är utsatt i kommunen var något som kom upp i flera intervjuer. För denna frågan framkom tre synsätt. (1) Situationen bör motarbetas för att bevara språket och då bör särskilt fokus läggas på barn och unga. (2) Att tappa språket sker ofta automatisk. (3) En mer oproblematiserande syn på att språkanvändningen minskar.

Det första synsättet är kopplat till en mångkulturell syn då minoritetsspråket anses viktigt att bevara. Genom att det betonas att utvecklingen ska *motarbetas* visas även en positiv syn på ett mer aktivt mångkulturellt agerande. Ett aktivt handlande förespråkas alltså i koppling till den mångkulturella synen. Synsättet går även i linje med Huss diskussion där det menas att finska språkets överlevnad är beroende av vilken grad det införlivas i utbildningssystemet (2002, s. 58–59).

Det andra synsättet är inte nödvändigtvis varken kopplat till en mångkulturell eller assimilerande syn. Dock är synsättet problematiskt då det inte beaktar det finska språkets historiska utsatthet. Det sista synsättet är ett uttryck för en assimilerande syn. Detta då det indirekt inte förespråkar att minoritetsspråket ska överleva på sikt i Sverige. Dock skulle ett sådant synsätt kunnat vara icke-assimilerande om premissen att språket tappades var på grund av att minoriteten själva inte ville bevara det (vilket inte är fallet).

I övrigt kan säga att det är relativt få som nämner finskan som ett minoritetsspråk. Språket kopplas även i hög grad ihop med kultur och identitet, just detta är något som kommer att beröras mer i ett kommande tema (se 5.3.2).

Att finskan i låg grad benämns som ett minoritetsspråk kan tolkas som att det istället ses som ett invandrarspråk. Utifrån Kymlicka kan det förstås som att språkarbetet inte ses som ett ansvar för nationella minoriteter.

5.3.2 Syn på kultur och identitet

Positiva uppfattningar gällande bevarandet av finsk kultur och identitet framstår som mest tydliga. En politiker menade dock att hen inte såg någon större skillnad mellan svensk och finsk kultur. Den positiva synen på bevarandet av kulturen innebär indirekt att ansvaret ses inbegripa alla åldersgrupper (vilket samstämmer med synen på språket). En tjänsteperson nämner även detta:

Sedan är det lite intressant tycker jag för det är lätt att tänka att ”fan du är integrerad nu för din mamma och pappa eller att du är tredje generationen”. Det funkar kanske inte riktigt så, utan sin kulturella identitet har man med sig i många generationer och vill bevara och utveckla och bibehålla. (tjänsteperson).

Ovan resultat kan förstås utifrån en mångkulturell ideologi. Den visar att bevarandet av den sverigefinska kulturen och identiteten i Uddevalla inte bara stöttas av minoriteten själva, utan även av den formella representationen av majoriteten (vilket är avgörande för mångkulturalismen).

Motiveringarna till varför detta ovan är viktigt kan placeras in i tre olika kategorier. (1) Historiska kopplingar mellan länderna. (2) Bevarandet av kulturen ses som en del i att öka tillhörighet eller inkluderingen. (3) Människor med olika kulturer kan lära sig av varandra och blir mer ”öppna”.

De två senare motiveringarna kan tydligt kopplas till en mångkulturell ideologi. Den mångkulturella ideologins mål är att skapa sammanhållning och mångfald. Tankar om inkludering och tillhörighet samstämmer med detta. Att människor blir mer ”öppna” kan förstås som en del av en mångkulturell syn. Detta då intolerans inom mångkulturalism kopplas till okunskap om olika grupper. Att vara ”öppen” framstår i detta fall som motsatsen till intolerans.

Två politiker tillägger att det centrala är att kommunen ger personer ur minoriteten möjligheter och betonar valfriheten.

Jag tänker så här: Att i de bästa av världar så integreras man och det blir en mångkultur. Alltså man har kvar sin grund och var man kommer ifrån, men jag upplever att inte många vill. Man vill släppa den helt och hållet. /.../ Ja, det är väl att man vill...det handlar ju om var och ens människas identitet. Vilken identitet vill du identifiera dig med (politiker).

Citatet belyser att stödet för en mångkulturell ideologi måste finnas inte bara hos majoriteten, men också hos minoriteten. Intressant med citatet är även att integration och mångkultur sammankopplas. Integration kan i detta sammanhanget inte förstås som en kamouflerad assimilering.

5.3.3 Syn på aktörers ansvar för frågan

En stor del av intervjupersonerna lägger det allra största ansvaret på politiker. Här infinner sig inga betydande skillnader mellan kategorierna. I de fallen politiken specificeras syftas det på kommunfullmäktige, arbetsmarknadsutskottet och kommunstyrelsen. Det som gör politiker till en betydande aktör är att de har tagit beslutet att bli förvaltningsområde samt att de har möjligheter att följa upp språkarbetet. Det uttrycks att politiken är beroende av information av hur verksamheterna fortgår. Detta lyfter då också fram tjänstepersonernas ansvar för frågan. En minoritetsrepresentant utvecklade synen på politikens ansvar:

Ja, det är politiker. Först och främst så är det ju dem. Politikerna har ju tagit ett beslut och sedan är det ju tjänstemännen som ska göra det. Då är det ju tjänstemannen som ska utföra sitt arbete. Det är klart att då går de återigen till politikerna. Ja, men ”då behöver vi mer pengar” som ett exempel och då blir det en sådan verkan då (minoritetsrepresentant).

Ovan resultat kan förstås ur det traditionella perspektivet då tonvikten läggs på politikens ansvar. Detta exemplifieras ytterligare genom att uppföljningen av politiker lyfts.

Vid implementeringsproblem är det därmed politikerna som ska ge nya direktiv till tjänstepersonerna. Samtidigt ges tjänstepersonerna en viktig roll i citatet, men då främst i rollen som stötspelare av politiken och inte som en central aktör.

Ansvar ses samtidigt som brett och förlagt på många olika aktörer. Tjänstepersonerna har ett ansvar för frågan i det praktiska arbetet inom verksamheterna. Exempelvis nämns deras ansvar att informera så alla medarbetare har vetskap om att kommunen är ett förvaltningsområde. Den utsedda politikern som sitter i samrådet menas ha ett särskilt ansvar, men nämns enbart av politiker. Samrådet har även ett extra stort ansvar, menar två politiker. Minoriteten i enskild mening ses också som ansvariga. Då minoriteten främst interagerar med kommunen genom samrådsmöten ges en ännu större betydelse för samrådet.

Det är enkelt att säga att det är allas ansvar, men framförallt är det den här tjänstemannagruppen [samrådet] med politiker också som ska följa upp alla förvaltningar och all verksamhetsarbete så att det då inte brister och då i samråd med representanter från minoritetsgruppen (politiker).

Framlyftandet av minoriteten och samrådet kan tydligt förstås genom nätverksperspektivet. Det är alltså både politiker, minoriteten och tjänstepersoner som är centrala i detta sammanhang. Dessa kan sägas ha olika intressen i frågan och samrådet fungerar därmed som ett slags förhandlande mellan aktörerna.

En tjänsteperson stack ut då hen tycker att frågan om ansvar är oklar:

Men var det ligger? Om det ligger på min nivå att driva frågan, det är aldrig något jag har uppfattat. Mer än att se till så att de äldre får sina behov tillgodosedda, men att driva det i ett större perspektiv genom hela [förvaltningen], det är inte jag...det upplever inte jag att jag har fått ett uppdrag att göra (tjänsteperson).

Att ansvaret inte ses som ett politiskt uppdrag är anmärkningsvärt även om det endast gäller en intervjuperson. Citatet återknyter till temat information (se 5.2.4) då detta visar att det i vissa fall finns en otydlighet internt om vad språkarbetet innebär för olika aktörer.

5.3.4 Inställning till beslutet

Resultatet visar generellt en positiv inställning till att beslutet togs. Detta poängteras av alla kategorier och ges flera olika anledningar. Exempelvis menade en person att det skulle "varit konstigt om inte Uddevalla hade blivit det" på grund av att den finska befolkningen ansågs vara stor. En annan person menar att beslutet var positivt då den gav större möjligheter för samhörighet och stolthet inom minoriteten.

En politiker belyste ovan inställning väl:

Jag tror att för de flesta av oss som tog det beslutet så handlade det om att visa en acceptans. Vi tycker att det här synsättet är rätt (politiker).

En positiv inställning till beslutet borde rimligtvis innebära en positiv syn på mångkulturalism. Detta innebär dock att en person kan bakgrunden till minoritetslagstiftningen, vilket som setts ovan, inte är helt självklart. Därmed blir kopplingen till mångkulturalism inte helt klar.

Det ska tilläggas att för ett antal personer gick det inte att utläsa någon tydlig positiv eller negativ inställning till beslutet. Detta skulle därmed kunna ses som en mer neutral syn på beslutet. Samtidigt skulle det även kunna ses som att beslutet accepteras, men att personerna inte har några starka åsikter gällande det.

Två politiker sticker ut i sina svar, fast gällande olika aspekter. Den första såg ingen betydande förändring av att beslutet togs:

Egentligen har det ingen dramatisk skillnad för kommunen om vi är ett förvaltningsområde eller inte. Vi har många av dem här skyldigheterna ändå. Vi måste ändå ta hand om människor som tappar svenskan och går tillbaka till sitt ursprungliga modersmål, alltså en stor grupp finnarna, så det är en skyldighet vi har oavsett, så därför var det ingen dramatik att vi blev ett förvaltningsområde. Det man utvidgade ansvarsområdet, eller det som var ett ansvar blev en skyldighet ungefär (politiker).

Intervjupersonen har en poäng då en kommun som inte ingår i ett förvaltningsområde i praktiken skulle kunna ha ett mer välutvecklat språkarbete än en kommun som ingår i ett förvaltningsområde. Nationella minoriteter utanför förvaltningsområdena är dock inte juridiskt garanterade kommunal service på finska, vilket är en betydande skillnad (SFS 2009:724).

Den andra politikern såg inte beslutet som självklart men accepterade det:

Alltså utifrån det perspektivet att jag också har de romska att jämföra med, och då ser jag inte att det är lika aktuellt eller vad man ska säga. Men nu är vi det och då får vi acceptera det och om man då tog det beslutet utifrån det, men jag kan förstå att man ifrågasatte det. Att man inte såg behovet på samma sätt, men jag respekterar att man har tagit det (politiker).

Citatet visar brister i den personliga *viljan* att genomföra språkarbetet. Samtidigt betonar intervjupersonen att den accepterar beslutet vilket tyder på en professionell *vilja*. Den yrkesmässiga *viljan* är den betydelsefulla sådana i implementeringen och innehåller i detta fall inte några synliga brister.

5.3.5 Syn på ansvaret för frågan

Gällande synen på ansvaret är det först och främst intressant att se vad intervjupersonerna anser ingår i ansvaret. Något som framgår, och som är föga oväntat, är att kommunen bör arbeta för att ge minoriteten de rättigheter den har rätt till. En del i ansvaret är därmed att följa lagkraven.

Två politiker och en tjänsteperson menar i koppling till detta att huvuduppdraget är att ge möjligheter till minoriteten. Rättigheterna ska alltså kunna åberopas av minoriteten, men bygger på valfrihet.

Det är väl att tillvarata den minoritetsgruppen som man är. Alltså deras rättigheter, rätt till kultur, rätt till identitet och språk. Det är det som det bygger på (politiker).

Utifrån ovan uttalanden ges alltså en mer banal syn på ansvaret då det anses vara att följa lagkraven.

Två tjänstepersoner ser språkarbetet som ett långsiktigt ansvar då de betonar att arbetet måste inrikta sig på alla generationer sverigefinnar. En politiker sticker ut då hen menar att ansvaret sträcker sig utöver lagkraven. Hen nämner att service på finska även ska kunna ges i exempelvis individ- och familjeomsorgen (vilket inte täcks av minoritetslagen).

Två politiker sticker tydligt ut på grund av synen på rätt- och skyldigheter. Den ena ser inte finskan som en rättighet men menar att det är en skyldighet att stötta minoriteten då det är en ”stor språkgrupp”. Den andra politikern betonar inte bara rättigheterna, utan även skyldigheterna för minoriteten att ”bidra själv”. En tjänsteperson såg inte språkarbetet som något unikt arbete:

Ja, men sedan tänker jag att du får berätta för mig om vad exakt det är vi ska uppnå mer än den enskildes behov och att man ska ha aktiviteter på gruppnivå. För liksom, vad är det för nåt som är så unikt? För det är liksom det som är, vad är det för nåt som är så unikt? (tjänsteperson).

Ett par av intervjupersonerna (endast politiker och tjänstepersoner) kopplar språkarbetet till olika ideal, värderingar eller arbetsområden. Detta kan därmed ses som ett sätt att sätta in ansvaret för språkarbetet i ett större sammanhang.

Språkarbetet kopplas till flera begrepp likt mångfald, inkludering, delaktighet och tolerans. Arbetet är då en del i att exempelvis göra samhället mer tolerant. Nedan ges ett exempel gällande språkarbetets relation till mångfald:

Det är ju att någonstans...det handlar ju mycket på en tro att mångfald är bra för samhället och för tillväxten skulle jag vilja säga. /.../ Så mångfald är alltså utbyte av varandra och lära av varandra. Sedan finns det de som tycker tvärtom och att vi ska bygga murar runt oss men där har jag tvärtom uppfattningen att det leder till det rakt motsatta (politiker).

Att arbetet antas leda till mångfald och inkludering kan förstås utifrån en mångkulturell ideologi. Ovan begrepp kan därmed översättas som en del i tanken om att kulturell pluralism ses som något eftersträvansvärt. Citatets syftning på ”utbyte av varandra” visar att kulturella möten ses som eftersträvansvärt. Detta samstämmer tydligt med den mångkulturella ideologin.

Flera lyfter även att språkarbetet är en del i att nå kommunens vision. Visionen tar även upp flera av ovan nämnda begrepp:

Liv – I Uddevalla känner sig alla välkomna – mångfald och tolerans stimulerar utveckling.
Vår kommun är det naturliga valet för ett gott liv (Utdrag ur Uddevalla kommuns vision).

Mångfald och sammanhållning är målet med en mångkulturell ideologi. Som kan ses i visionen så är även ett av kommunens mål att bidra till mångfald, vilket samstämmer med denna. Vidare kopplas mångfald ihop med ”ett gott liv” vilket kan tolkas som att kulturell pluralism är positivt för både samhället och enskilda.

Språkarbetet kopplas även till andra arbetsområden som integration och som en del i MR. En politiker lyfte även att fokus på flyktingsituationen kan ha minskat prioriteringen av språkarbetet. En tjänsteperson utvecklade sin syn på kopplingen till MR och invandrargrupper:

Finland har ju på något sätt... Det har ju gått någon eller några generationer in nu och det är på nåt sätt ett grannland till oss så det finns sådana starka band i detta. Det gör det lite grann speciellt. Men jag menar om vi skulle sitta här om 20 år idag och så skulle vi snacka om syrier som är en grupp som har kommit starkt de senaste åren. Så skulle jag nog inte säga att det vore en sådan stor skillnad mellan finländare och syrier. Där ser jag någonstans att man ska ha samma rättigheter och så och det är väl så pass stora mottagarantal som man har tagit emot att så vi kommer nog att få jobba med de på samma sätt. Så nej, egentligen ser jag inte för annars än att de är upptagna av lagstiftningen och utpekade som en rättighetsminoritet, att det är någon skillnad egentligen. Jag drar ner det på mänskliga rättigheter på individnivå.

Citatet kan förstås utifrån Kymlickas teori. Någon tydlig åtskillnad görs inte mellan minoriteten och andra språkminoriteter (syrier). Detta kan förklaras genom att sverigefinnar i praktiken både är en nationell minoritet och en invandrargrupp. Uppfattningen att andra språkminoriteter, som inte är definierade som nationella minoriteter, ska hanteras på ett likvärdigt sätt är intressant. Det visar på en *vilja* för språkarbete generellt (utöver minoritetsspråken). Sammantaget framhäver detta även en stark mångkulturell syn då andra språk än svenska förespråkas få plats och stöd i samhället.

En viktig bakgrund som språkarbetet kopplas till är relationen mellan Sverige och Finland. Det talas då bland annat om att synen på olika frågor är likartad samt om en ”nordisk gemenskap”.

Gällande resultatet bör även noteras vad som inte nämns då detta är en central del av materialet. Något som sticker ut är just frånvaron av idén om sverigefinnar som en nationell minoritet. Detta visar att ansvaret i alla fall inte enbart ses som ett sådant för en nationell minoritet, utan även utifrån idén om sverigefinnar som, vad Kymlicka kallar, en etnisk grupp.

5.4 Mångkulturalism i Uddevalla kommun

I detta avsnitt besvaras forskningsfrågan om i vilken utsträckning ett mångkulturellt perspektiv kan identifieras i Uddevalla kommun. Svaret återknyter till det resultat som framkommit i de tre första forskningsfrågorna och lägger tyngdpunkten på en teoretisk diskussion.

- En mångkulturell syn kan inte ses som en tydlig faktor till varför beslutet togs att bli förvaltningsområde. Indirekt så hänvisas det till mångkulturalism genom att minoritetslagen lyfts.

Att endast hänvisa till lagen är en väldigt vag koppling till mångkulturalism. Frånvarandet av mångkulturella argument kan även ses som bristande möjligheter att *kunna*, *vilja* och *förstå*. För att *kunna* implementera är det viktigt att ha kunskap om det övergripande målet med lagen, det vill säga ett mångkulturellt samhälle. Det är även viktigt att *förstå* syftet, vilket är bevarandet av minoritetsspråk och -kulturer (alltså mångkulturalism). *Viljan* kan i praktiken vara exakt lika stor trots bristande möjligheter gällande *kunna* och *förstå*. Utan kunskaper om vad språkarbetet faktiskt grundar sig på så kan dock *viljan* påverkas. Sammantaget kan bristen av mångkulturella argument vid beslutsfattandet ha påverkat implementeringen negativt.

Bristen på mångkulturalism kan även förstås utifrån det traditionella perspektivet. I de direktiv som därmed kom till tjänstepersoner från politiken (efter beslutet) var den mångkulturella grunden frånvarande.

- I relation till implementeringen framträder uppfattningar om att det endast är de som är helt beroende av språket som är viktiga i implementeringen.

Att endast se sverigefinnar med finska som modersmål som viktiga är ett uttryck för en assimilerande syn gällande identitet och kultur. Bevarandet av minoritetsspråk är därmed inte viktigt, utan då endast praktiska behov som att äldre tappar sitt andraspråk (svenskan).

Då inget stöd, enligt detta synsätt, bör ges till yngre generationer förordas i praktiken att dessa assimileras. Detta då bevarandet av minoritetsspråk och -kultur är en extremt stor utmaning utan samhällets stöd. Ovan syn visar även en bristande *förståelse* av lagstiftningen, som fokuserar på alla åldersgrupper. Den visar samtidigt brister i *viljan* att implementera.

- En positiv syn framkommer gällande beslutet och bevarandet av finska språket, kulturen och identiteten. I hög grad ses det även som positivt att fokusera på alla åldersgrupper inom minoriteten.

En positiv syn på bevarandet av finsk kultur visar en mer övergripande positiv inställning till ett mångkulturellt samhälle. Personer som uttrycker sådana åsikter syftar troligtvis även på andra grupper som på något sätt skiljer sig från majoritetskulturen. Genom en sådan syn ses även en *vilja* för implementeringen, vilket syftar att bevara just den sverigefinska kulturen och språket. *Förståelse* av lagstiftningen ses även tydligt genom betoningen av alla åldersgrupper. Att det anses viktigt att fokusera också på den yngre generationen sverigefinnar är en tydlig symbol för en positiv syn på mångkulturalism. En positiv syn på beslutet kan innebära en positiv syn på mångkulturalism men är beroende av en persons kunskaper om lagstiftningens ideologiska grund.

- Ett uttryck för en assimilerande syn framkommer genom en oproblematisk uppfattning på att språkanvändningen av finska i Sverige minskar.

Som tidigare har nämnts i uppsatsen behöver inte en persons bristande personlig *vilja* betyda en bristande yrkesmässig *vilja*. Att inte se minskningen av språkanvändningen som problematisk är dock, med de lagkrav som kommunen har, anmärkningsvärt.

- Språkarbetet ses som en del i att nå kommunens vision och för att exempelvis arbeta inkluderande och med mångfald.

Att språkarbetet ses som en del i att arbeta för exempelvis mångfald är ett starkt uttryck för mångkulturalism. I jämförelse med när beslutet togs så relateras nu arbetet till mer övergripande mångkulturella strävanden. Därmed har vissa förändringar skett över tid gällande synen på språkarbetet. Utifrån ovan resultat visas indirekt även en *förståelse* och *kunskap* om beslutet och dess grundläggande syfte.

- En mångkulturell syn ses genom att även andra språk (utöver minoritetsspråk) anses viktiga att arbeta med.

Detta visar att det mångkulturella perspektivet sträcker sig även utanför språkarbetet med minoriteten. På så sätt menas idén om mångkulturalism inbegripa även andra språkminoriteter i samhället. Detta belyser en stark *vilja* för den ideologiska grund som minoritetspolitiken står på.

Sammanfattningsvis kan både uttryck för ett perspektiv som är mångkulturellt och assimilerande ses i Uddevalla kommun. De mångkulturella uttrycken är dock mer framträdande än de assimilerande sådana.

6. Slutdiskussion

Detta kapitel startar med att svar ges på studien forskningsfrågor. I de två avslutande avsnitten görs en analytisk generalisering av studiens resultat mot MR mer brett. Vidare relateras studiens resultat gentemot andra kommuner.

6.1 Svar på forskningsfrågor och slutsatser

Varför blev Uddevalla kommun ett förvaltningsområde för finska språket?

I de officiella beslutsdokumenten ges inga direkta svar på frågan utöver att den finska föreningen begärde detta. Detta stärks även av den tjänsteperson som vara ansvarig för ärendet. Finska föreningen motiverade främst förslaget med att Uddevalla var en kommun med en större finsk befolkning och att det fanns ett behov för ett utvecklat språkarbete. Intervjupersonerna samstämmer med denna bild då inte mer djupgående skäl ges utan istället mer banala sådana som att regeringens påtryckningar påverkade. Det kan konstateras att skälen till att kommunen blev förvaltningsområde inte var särskilt omfattande eller djupgående. En gemensam och tydlig grund för frågan existerade inte när beslutet togs.

-Hur implementeras språkrättigheterna för den sverigefinska befolkningen i Uddevalla kommun enligt ansvariga tjänstepersoner, politiker och den sverigefinska minoriteten?

Flera aktörer har en viktig roll i implementeringen. Minoritetens delaktighet ses som viktig även om föreningslivet runt den i nuläget begränsar deras möjligheter att driva frågor. Det ses som centralt att politiken prioriterar frågan och det menas även finnas politisk vilja för språkarbetet i kommunen. Vidare nämns samordnaren som en väldigt viktig person i implementeringen.

Gällande uppfattningar om resurser så varierar dessa i hög grad. Många har en grundläggande kunskap om lagen och vad den innebär. Dock finns det undantag som exempelvis visar väldigt bristfälliga eller detaljerade kunskaper. I fråga om resurser likt material och personal är synen på dessa som tillräckliga mest framträdande. Det infinner sig dock stora skillnader mellan kategorierna.

Information nämns som en central del både för att nå målgruppen, men även för det interna arbetet inom kommunen. Resultatet tyder på vissa brister i den externa informationen.

Låga behov är något som ses som viktigt i relation till implementeringen även om vissa menar att det är större än vad som är synligt. De äldres behov lyfts i högre grad än de yngres.

Enligt flertalet intervjupersoner (politiker och tjänstepersoner) fungerar implementeringen på ett tillfredställande sätt. Det finns dock undantag som menar att språkarbetet generellt eller gällande specifika områden inte fungerar bra. Den största utmaningen, som lyfts av flertalet kategorier, är frågan om finskspråkig äldreomsorg. De metoder som framförallt lyfts i studien är att följa upp frågorna i olika sammanhang samt olika sätt att lyfta frågor till ansvariga personer.

-Hur förstås ansvaret som Uddevalla kommun har som finskt förvaltningsområde av ansvariga tjänstepersoner, politiker och den sverigefinska minoriteten?

Det finska språket, kulturen och identiteten anses vara en viktig del att bevara även om det finns undantag. Detta exemplifieras genom att ansvaret ses som ett sådant för alla åldersgrupper inom den minoriteten.

Politiker ges de största ansvaret och ska exempelvis agera genom att följa upp arbetet. Samtidigt lyfts att ansvaret också bör ses som ett brett sådant för många olika aktörer, exempelvis samrådet.

Många ser positivt på beslutet att bli förvaltningsområde eller visar ingen tydlig åsikt. Enstaka visade en mer kritisk syn på det, men accepterade det.

Det som innefattas i ansvaret menas framförallt vara att följa lagkraven och att ge möjligheter till alla sverigefinnar i kommunen. Ansvaret menas även vara en del i att arbeta med exempelvis inkludering och mångfald samt sammankopplat med kommunens vision.

I vilken utsträckning kan ett mångkulturellt perspektiv identifieras i Uddevalla kommun?

Uttryck kan ses både för ett mångkulturellt perspektiv och ett assimilerande sådant. Uttryck för den förstnämnda framgår exempelvis genom att finska språket och kulturen ses som viktiga att bevara. Vidare visas detta tydligt genom att språkarbetet lyfts in i ett större sammanhang om inkluderings- och mångfaldsarbete. Den sistnämnda ses uttryck på när det lyfts att endast de sverigefinnar som är helt beroende av finska språket är av vikt att fokusera på.

Det finns även uttryck som går i motsats till ett betonande av mångkulturalism, men som samtidigt inte kan klassificeras som assimilerande. Exempel på detta är att beslutet att bli förvaltningsområdet saknade mångkulturella argument.

6.2 Policyrekommendationer

Nedan presenteras rekommendationer som syftar till att förbättra språkarbetet med minoriteten i Uddevalla kommun. Rekommendationerna är sådana att de kan appliceras på även andra förvaltningskommuner eller framtida sådana.

Språkarbetet är inom kommunen definierad som en kommunövergripande fråga. Samtidigt är den till viss del osynliggjord. Detta framkommer både i intervjuer samt i genomgången av kommunala budgetar och styrdokument. I de senare kan även noteras att de övriga två MR-områdena nämns i betydligt högre grad. Det finns därmed en problematik då en kommunövergripande fråga rimligtvis borde vara mer synlig. En åtgärd vore därmed att definiera indikatorer för arbetet med nationella minoriteter. Det finns ingen principiell skillnad att mäta exempelvis arbetet med jämställdhet i jämförelse med nationella minoriteter. Åtgärden skulle ge ansvariga aktörer möjligheter att arbeta mot samma mål, konkretisera arbetet i relation till det egna ansvarsområdet samt synliggöra frågan i högre grad.

- **En rekommendation är därmed att utveckla olika kommunövergripande indikatorer för att mäta hur språkarbetet fortgår.**

Det låga behovet för språkarbetet är något som framkommit tydligt i studien. Samtidigt har vissa intervjupersoner menat att det "egentligen" existerar ett större behov. Det finska språket har, som tidigare nämnts, historiskt marginaliserats i det svenska samhället. Det kan även med god grund hävdas att svenska staten samt kommunerna har varit starkt bidragande till att användningen av finska språket har minskat. Det är därmed rimligt att undersöka om det låga behovet är sammankopplat med andra eventuella barriärer, brist på information eller liknande. I ett sådant scenario behövs nya metoder för språkarbetet.

- **En rekommendation är därmed att grundligt utreda behoven och de bakomliggande skälen till varför det är så lågt.**

Som har setts i studien så är den ideologiska grunden för minoritetspolitiken (mångkulturalism) inte helt självklar i Uddevalla kommun. Detta kan jämföras med implementering av MR-arbete mer generellt. För ett framgångsrikt arbete är det då nödvändigt att medarbetare har kunskap om viktiga principer som MR bygger på, likt icke-diskriminering och jämlikhet. Finns det ej förståelse för de bakomliggande principer som arbetet bygger på så skapas därmed sämre förutsättningar för att det blir framgångsrikt.

Samma resonemang kan appliceras på arbetet med minoriteter. *Kunskap* och *förståelse* för den ideologiska grunden mångkulturalism är därmed nödvändigt för minoritetsarbetet.

- **En rekommendation är därmed att inom kommunen tydliggöra språkarbetets ideologiska grund.**

I studien framgår vikten av att informera medborgarna om språkrättigheterna och om Uddevalla kommun som ett finskt förvaltningsområde. I resultatet framgår även vissa brister i hur denna information förmedlas. Detta är även något som är relevant för MR-arbete på ett generellt plan. Att människor har kunskap om sina rättigheter är grundläggande för att dessa ska kunna åtnjutas.

- **En rekommendation är därmed att se över de metoder och rutiner som kommunen använder för att sprida information om språkarbetet till medborgarna.**

6.3 Avslutande kommentarer och vidare forskning

Minoritetens roll är intressant att diskutera ytterligare. Likt andra MR-frågor är det avgörande att grupper (nationella minoriteter i detta fall) involveras i beslut som berör dem själva. Detta är även en viktig del i minoritetslagstiftningen. Studiens resultat visar samtidigt att minoriteternas engagemang och möjligheter för att driva frågor kan vara avgörande för språkarbetet. Bör då styrkan hos det organiserade föreningslivet för en viss minoritet vara avgörande för hur väl kommunen uppfyller de lagkrav som de åtagit sig? Finns det risk för geografisk spridning av rättigheter? Och blir inte implementeringen av MR allt för sårbar när den är beroende av ideell kraft? Exempelvis kan särskilt mindre kommuners situation, med möjligtvis ett ännu mindre föreningsliv, framstå som problematisk. Slutsatsen är att nationella minoriteter bör involveras i den mån det är möjligt, men att deras engagemang inte ska vara avgörande för om deras rättigheter uppfylls i praktiken. Förslag på vidare forskning är därför att undersöka mindre förvaltningskommuner för att se om storleken på en kommun är av betydelse för åtnjutandet av minoritetsrättigheter. Vidare vore det intressant att jämföra kommuner som skiljer sig gällande minoritetens engagemang i språkarbetet.

Betonandet av samordnaren är något som tydligt framgår i studien. Det är också rimligt att anta att samordnarens betydelse ökar på grund av brister i det finska föreningslivet. Att samordnaren nämns, som arbetar med övergripande med frågan, är i sig inte konstigt.

Samtidigt måste samordnarens ansvar ses som relativt och får inte överdrivas. En jämförelse kan återigen göras med ett annat MR-område, exempelvis jämställdhet. Att arbete med genusfrågor genomsyrar en verksamhet är ett ansvar som sträcker sig långt utöver jämställdhetsutvecklaren i en kommun. Det finns därmed behov av att bredda synen på ansvaret för frågan i det vardagliga arbetet till flertalet aktörer, utan att ansvaret nödvändigtvis blir otydligt. Att språkarbetet kopplas så starkt till främst en person ifrågasätter även om det i praktiken ses som en kommunövergripande fråga. Detta kan relateras till MR mer generellt som ibland har setts som ett extraarbete, och inte som ett perspektiv som behöver integreras i hela verksamheten.

Det framgår i studien att den mångkulturella ideologi som den nationella minoritetspolitiken står på inte var lika tydlig i Uddevalla kommun. Detta kan särskilt ses i relation till hur beslutet att bli förvaltningsområde motiverades. Delar av det ursprungliga syftet med den svenska minoritetspolitiken, som i sin tur bygger på ramkonventionen och språkstadgan, var alltså inte närvarande när kommunen tog beslutet. Därmed har även en viktig del av *förståelsen* för språkarbetet försvunnit på vägen. Detta kan relateras till tidigare forskning likt Abiri som menar att ett människorättsbaserat språk ofta försvinner när människorättskonventioner införlivas i svensk lag (2009, s. 177). Den gemensamma nämnaren är alltså att viktiga aspekter i ett internationellt rättighetsdokument inte följer med hela vägen ner till den lokala nivån. Bristen på mångkulturella argument vid beslutsfattandet kan ha bidragit till otydlighet gällande vilka riktlinjer som bör ses som centrala för arbetet. Det är rimligt att anta att ett mer förankrat beslut, utifrån idén om mångkulturalism, hade ökat frågans legitimitet och status i kommunen. Att personer inom hela organisationen skulle haft samma ingång till frågan skulle alltså troligtvis varit förtjänstfullt. Detta skulle tydliggjort vad de gemensamma målen faktiskt innebär. Som resultatet visar så kan ändå en mångkulturell syn ses som sammankopplat med språkarbetet i kommunen. Detta ter sig mer som en efterhandskonstruktion då dessa delar var helt frånvarande när beslutet togs. Utifrån detta är ett förslag på vidare forskning att undersöka den ideologiska grunden för språkarbete i ett större antal förvaltningskommuner. Detta kan även återknytas till Bednareks studie där hen menar att minoritetslagen syfte återspeglades på varierande sätt i olika kommuner (2016, s. 52–53).

Kommunen är, som fastslogs i inledningen av studien, en viktig aktör för att minoritetsspråk likt finskan ska överleva på sikt i Sverige. Utifrån studiens resultat kan därmed ställas frågan om var gränsen för kommuners ansvar går. Det juridiska ansvaret är relativt klart. Det är dock relevant att reflektera om ansvaret i viss mån gå utöver detta.

Har kommunen också ett moraliskt ansvar? Huss har visat hur kommuner tidigare motarbetade användningen av minoritetsspråk (2002, s. 58–59). Med denna bakgrund kan det motiveras att kommuner därmed har ett ansvar för tidigare tiders ageranden mot finska språket.

Gällande assimilerande uttryck i studien så kan det vara värt att reflektera över om det kan finnas barriärer som gör att vissa typer av resultat inte framkommer. Frågan kan alltså ställas om det skulle vara möjligt för en person att exempelvis tydligt uttrycka en stark negativ syn på ett bevarande av sverigefinsk kultur. Liknande reflektioner är även relevanta för uttalanden som ser positivt på mångkulturalism. Följs uttalandena av ett handlande som går i linje med dessa? Det är exempelvis få personer som öppet skulle förkasta att människor bör ha rättigheter. Samtidigt är det värt att reflektera i hur grad dessa uppfattningar efterlevs i praktiken.

Inom den sverigefinska gruppen finns både människor vars förfäder har funnits i Sverige i hundratals år, men även de som har migrerat till landet i mer modern tid. Något som har varit intressant i koppling till detta är hur intervjupersonerna har sett på gruppen. Genom mitt analyschema så noterade jag att det var extremt få intervjupersoner som nämnde orden nationella minoritet, sverigefinne eller sverigefinländare. De som utgjorde undantagen definierade sig för det mesta själva som sverigefinnar. Detta är intressant då det ger åtminstone vissa indicier på att minoriteten framförallt ses som en invandrargrupp (och indirekt att språket ses som ett invandrarspråk). Detta är nödvändigtvis inget negativt. Dock är det möjligt att viktiga insikter i relation till språkarbetet då saknas gällande just bakgrunden och syftet med minoritetspolitiken. Ett invandrarspråk ska självfallet inte ses av lägre värde, dock är en *förståelse* för skillnaden i jämförelse med ett minoritetsspråk av stor vikt. Ett scenario är dock att sverigefinska minoritetens rättigheter uppfylls och att samma miniminivå appliceras för språkarbetet med andra språkliga minoriteter. I ett sådant scenario ter sig bristen på åtskillnad mellan nationella minoriteter och invandrargrupper som mindre problematisk.

Referenser

Källor

Abiri, E. (2009). Mänskliga rättigheter i Sverige. I M. Spång (Red.), *Mänskliga rättigheter — ett ofullbordat uppdrag* (s. 175–189). Malmö: Liber.

Abiri, E., Brodin, A., & Johansson, P. (2008). *Mänskliga rättigheter...? "Jag vet att dom finns och jag tror att Sverige är bra på dom"*. Hämtad 2018-01-25, från <http://skl.se/download/18.68e4adfe147afac12a46c539/1409140824984/Handbok-i-manskliga-rattigheter-kommunal-niva.pdf>

Abiri, E. & Johansson, P. (2005). Vem äger mänskliga rättigheter? I G. Gunner & A. Mellborn (Red.), *Mänskliga rättigheter och samhällets skyldigheter* (s. 113–130). Stockholm: Ordfront.

Ahrman, A., & Kvarmans, P. (2012). *Kvinnokonventionen- självklar men frånvarande: En kvalitativ studie om implementering av Kvinnokonventionen* (Kandidatuppsats). Stockholm: Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet. Tillgänglig: <http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:548420/FULLTEXT01.pdf>

Al Haddad, Z. & Turkia, J. (2013). "Att ha möjligheten till att tala sitt modersmål är grunden för att uppehålla sin identitet som finländare": En studie om språkets betydelse för äldre med finskt modersmål. Östersund: Fakulteten för humanvetenskap, avdelningen för socialt arbete, Mittuniversitetet. Tillgänglig (abstract): <http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?dswid=7701&pid=diva2%3A665024&c=3&searchType=SIMPLE&language=sv&query=En+studie+om+spr%C3%A5kets+betydelse+&af=%5B%5D&aq=%5B%5B%5D%5D&aq2=%5B%5B%5D%5D&aqe=%5B%5D&noOfRows=50&sortOrder=author+sort+asc&sortOrder2=title+sort+asc&onlyFullText=false&sf=all>

Arasaratnam, L., A. (2013). A review of articles on multiculturalism in 35 years of IJIR. *International Journal of Intercultural Relations*, 37(6), 676-685. Doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.ijintrel.2013.09.006>

Arends-Tóth, J. & Van de Vijver, F., J., R. (2003). Multiculturalism and acculturation: Views of Dutch and Turkish–Dutch. *European Journal of Social Psychology*, 33(2):249-266. Doi: 10.1002/ejsp.143

Barry, J., W. (2006). Mutual attitudes among immigrants and ethnocultural groups in Canada. *International Journal of Intercultural Relations*, 30(6), 719–734. Doi: 10.1016/j.ijintrel.2006.06.004

Bednarek, N. (2016). Finskt förvaltningsområde som nyckeln till ett framgångsrikt arbete med sverigefinska ungdomar (Masteruppsats). Linköping: Institutionen för ekonomisk och industriell utveckling, Linköpings universitet. Tillgänglig: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1090227/FULLTEXT02.pdf>

Björkman, P. & Liljedahl, H. (2009). Ett försvinnande inhemskt språk en studie av de svenska folkbibliotekens roll för att revitalisera det sydsamiska språket (Kandidatuppsats). Växjö:

Institutionen för humaniora, Växjö universitet. Tillgänglig: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:273051/FULLTEXT02.pdf>

Borås stad. (2017). *Romsk inkludering*. Hämtad 2018-01-24, från <https://www.boras.se/kommunochpolitik/nationellaminoriteter/romskinkludering.4.5422ddb615a97f9683e9c425.html>

Bryman, A. (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber ekonomi.

Chamoret, F., & Wallander, H. (2016). *Implementering av mänskliga rättigheter: En komparativ studie av stadsdelsförvaltningarna Majorna-Linné och Norra Hisingen i Göteborgs stad* (kandidatuppsats). Göteborg: Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet. Tillgänglig: <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/44520>

De Geer, E., & Wande, E. (1988). Finnar. I I. Svanberg & H. Runblom (Red.), *Det mångkulturella Sverige: En handbok om etniska grupper och minoriteter* (s. 94–109). Stockholm: Gidlunds bokförlag.

Dolce, C., J. (1973). Multicultural Education - Some Issues. *The Journal of Teacher Education*, 24(4), 282-284. Doi: 10.1177/002248717302400407

Emerga. (2015). *Mänskliga rättigheter i kommuner, regioner och landsting: Kartläggning av arbetet med mänskliga rättigheter samt önskemål om stöd i detta arbete*. Stockholm: SKL.

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (red.) (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik.

Europarådet. (1950). *European convention on human rights*. Hämtad 2018-01-19, från http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf

Europarådet. (1992). *European Charter for Regional or Minority Language*. Hämtad 2018-01-19, från <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/0900001680695175>

Europarådet. (1995). *Framework convention for the protection of national minorities and explanatory report*. Hämtad 2018-01-19, från <https://rm.coe.int/16800c10cf>

Europarådet. (2015). *10.3 European Charter for Regional or Minority Languages – b. Fifth report of the Committee of Experts in respect of Sweden*. Hämtad 2018-02-02, från <http://www.manskligarattigheter.se/Media/Get/745/ladda-ner-dokument-pdf>

Europarådet. (2017). *Fourth opinion on Sweden – adopted on 22 June 2017 published on 16 October 2017*. Hämtad 2018-01-19, från <https://rm.coe.int/fourth-opinion-on-sweden-adopted-on-22-june-2017/168075fbab>

Förenta nationerna. (1966). *International covenant on civil and political rights*. Hämtad 2018-01-19, från <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CCPR.aspx>

- Förenta nationerna. (1989). *Conventions on the rights of the child*. Hämtad 2018-01-19, från <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>
- Förenta nationerna. (1992). *Declaration on the rights of persons belonging to national or ethnic, religious, and linguistic minorities*. Hämtad 2018-01-19, från <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/Minorities.aspx>
- Gordon, M. (1964). *Assimilation in American life*. New York: Oxford University Press.
- Göteborgs stad. (u.å). *Romsk inkludering*. Hämtad 2018-01-24, från http://goteborg.se/wps/portal/start/kommun-o-politik/hallbar-stad--oppen-for-varlden/manskliga-rattigheter/nationella-minoriteter/romsk-inkludering!/ut/p/z1/hY49C8IwGIR_Tde8b9IQU7coDor4MUhrFmklpoW2KWk04K-3joLibcc9xx1oKED35aOxZWhcX7aTP2txOVE8ygVVKPcrimrJdwdGGZPrGeT_AD3F-EMKYQO6qToSrx1BkiITnMssS7mgQmTvedVXqbSgvbKZbzy5--IVHcIwzhNMMMZIrHO2NWQ0CX5r1G4MUHyAMHTFc2ty9QIKnCjT/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/
- Hedlund Thulin, K. & Greenhill, M. (2008). *Lika i värde och rättigheter: om mänskliga rättigheter*. Stockholm: Norstedts juridik.
- Hellström, D. (2014). Samrådets praktik och legitimitet - En studie om samrådsförfarandet i det finska förvaltningsområdet (Masteruppsats). Göteborg: Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet. Tillgänglig: <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/38719>
- Huss, L. (2001). The national minority languages in Sweden. I G. Extra & D. Gorter (Red.), *The other languages of Europe: demographic, sociolinguistic and educational perspectives* (s. 137-157). Clevedon: Multilingual Matters.
- Huss, L. (2002). Sverigefinsk revitalisering – finns den? I H. Hansson, R. Kangassalo & D. Lindmark (Red.), *När språk och kulturer möts: festskrift till Tuuli Forsgren* (s. 44–62). Umeå: Institutionen för nordiska språk, Univ.
- Hyltenstam, K. (1999). Inledning: Ideologi, politik och minoritetsspråk. I K. Hyltenstam (Red.), *Sveriges sju inhemska språk—ett minoritetsspråksperspektiv* (s. 11–40). Lund: Studentlitteratur.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Kyander, A. (2016). Rätten till inflytande: En studie av sverigefinska minoritetsrepresentanter och deras syn på sitt deltagande i kommunala samråd (Kandidatuppsats). Uppsala: Statsvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet. Tillgänglig: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1073238/FULLTEXT01.pdf>
- Kymlicka, W. (red.) (1995). *The rights of minority cultures*. Oxford: Oxford Univ. Press.
- Kymlicka, W. (1998). *Mångkulturellt medborgarskap*. Nora: Nya Doxa.

Lainio, J. (1996). Finskans ställning i Sverige och dess betydelse för sverigefinnarna. I J. Lainio (Red.), *Finnarnas historia i Sverige 3: Tiden efter 1945* (s. 255–310). Stockholm: Nordiska museet.

Leijon, M. (2012). "Anslagstavla ja just det. Men jag ser aldrig det eftersom att jag är så pass blind så att jag inte kan läsa": En analytisk studie om interna faktorerers påverkan för implementeringen av mänskliga rättigheter inom Sveriges kommunala äldreomsorg (Masteruppsats). Göteborg: Institutionen för globala studier, Göteborgs universitet. Tillgänglig: Ej publicerad online.

Leth, G. & Thurén, T. (2000) *Källkritik för Internet*. Rapport 177. Stockholm: Styrelsen för psykologiskt försvar.

Lind, A. & Namli, E. (red.). (2017). *Mänskliga rättigheter i det offentliga Sverige*. Lund: Studentlitteratur.

Lundquist, L. (1992). *Förvaltning, stat och samhälle*. Lund: Studentlitteratur.

Länsstyrelsen Stockholm. (2018). *Nationella minoriteter i Sverige*. Hämtad 2018-01-24, från <http://www.lansstyrelsen.se/Stockholm/Sv/manniska-och-samhalle/nationella-minoriteter/PublishingImages/Pages/forvaltningsomraden/F%C3%B6rvaltningsomr%C3%A5den%202018.pdf>

Mikaelson, S. (2014). Det samiska folkbiblioteket: En undersökning om informationsförmedling på folk-bibliotek till samer i samiska förvaltningsområden (Kandidatuppsats). Umeå: Sociologiska institutionen, Umeå universitet. Tillgänglig: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:807531/FULLTEXT01.pdf>

Pejčić, M. (2008). *Minority rights in Serbia: implementation of the framework convention for the protection of national minorities in a post-conflict Serbia*. Uppsala: Institutionen för freds- och konfliktforskning, Uppsala Universitet.

Plaut, V., C. (2010). Diversity Science: Why and How Difference Makes a Difference. *Psychological Inquiry*, 21(2), 77-99. Doi: 10.1080/10478401003676501

Pressman, J.L. & Wildavsky, A.B. (1973). *Implementation: how great expectations in Washington are dashed in Oakland; or, why it's amazing that federal programs work at all : this beeing a saga of the Economic development administration as told by two sympathetic observers who seek to build morals on a foundation of ruined hopes*. Berkeley: Univ. of California P..

Prop. 1975:26. *Regeringens proposition om riktlinjer för invandrar- och minoritets- politiken m.m.* Tillgänglig: http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/regeringens-proposition-om-riktlinjer-for_FY0326

Rattan, A. & Ambady, N. (2013). Diversity ideologies and intergroup relations: An examination of colorblindness and multiculturalism. *European Journal of Social Psychology*, 43(1):12–21. Doi: 10.1002/ejsp.1892

Regeringen. (2017). *Ramkonventionen till skydd för nationella minoriteter*. Hämtad 2018-01-19, från <http://www.manskligarattigheter.se/sv/vem-gor-vad/euoparadet/ramkonventionen-till-skydd-for-nationella-minoriteter>

Rosenthal, L. & Levy, S., R. (2010). The Colorblind, Multicultural, and Polycultural Ideological Approaches to Improving Intergroup Attitudes and Relations. *Social issues and policy review*, 4(1), 215-246. Doi: 10.1111/j.1751-2409.2010.01022.x

Roth, H., I. (2010). *Mångfaldens gränser*. Stockholm: Dialogos.

Sametinget. (2018a). *Fakta förvaltningsområden*. Hämtad 2018-05-05, från www.minoritet.se/forvaltningsomraden-for-minoritetssprak

Sametinget. (2018b). *Kommuner i förvaltningsområdet för finska*. Hämtad 2018-02-14, från <http://www.minoritet.se/omraden-for-finska>

Sannerstedt, A. (2001). Implementering: hur politiska beslut genomförs i praktiken. I B. Rothstein (Red.), *Politik som organisation- förvaltningspolitikens grundproblem* (ss. 18–48) Stockholm: SNS förlag.

Schalk-Soekar, S., R., G., Van de Vijver, F., J., R. & Hoogsteder, M. (2004). Attitudes toward multiculturalism of immigrants and majority members in the Netherlands. *International Journal of Intercultural Relations*, 28(6):533-550. Doi: 10.1016/j.ijintrel.2005.01.009

Schriefer, J. (2007). *Mänskliga rättigheter i lokal praktik: En undersökning av kommunal verksamhet* (Magisteruppsats). Lund: Mänskliga rättigheter, Lunds universitet. Tillgänglig: <https://lup.lub.lu.se/student-papers/search/publication/1319808>

SFS 1974:152. *Kungörelse om beslutad ny regeringsform*. Stockholm: Justitiedepartementet L6.

SFS 2009:600. *Språklag*. Stockholm: Kulturdepartementet.

SFS 2009:724. *Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk*. Stockholm: Kulturdepartementet.

SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

SFS 2010:2039. *Gymnasieförordningen*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

SFS 2011:185. *Skolförordningen*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

SFS 2013:801. *Bibliotekslag*. Stockholm: Kulturdepartementet.

Sheikholeslamzadeh, S. (2012). *The Implementation of the Convention on the Rights of the Child: A study of 3 municipalities in Sweden: Örebro – Strängnäs – Borås* (Masteruppsats). Göteborg: Institutionen för globala studier, Göteborgs universitet. Tillgänglig: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/29230/1/gupea_2077_29230_1.pdf

Skr. 2011/12:56. *En samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering 2012–2032*. Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/49bafe/contentassets/4a3df6c115584782935d8d9efa7ab6e3/en-samordnad-och-langsigtig-strategi-for-romsk-inkludering-2012-2032-skr.-20111256>

Skutnabb-Kangas, T. & Phillipson, R. (2001). The world came to Sweden — But did language rights? I S. Boyd & L. Huss (Red.), *Managing multilingualism in a European nation-state: Challenges for Sweden* (s. 70-86). Clevedon: Multilingual Matters.

SOU 1997:192. *Steg mot en minoritetspolitik – Europarådets konvention om historiska minoritetsspråk*. Stockholm: Fritze.

SOU 1997:193. *Steg mot en minoritetspolitik – Europarådets konvention för skydd av nationella minoriteter*. Stockholm: Fritze.

SOU 2017:60. *Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik: Delbetänkande av utredningen av en stärkt minoritetspolitik*. Stockholm: Wolters Kluwer Sverige AB.

Spiliopoulou Åkermark, S., & Huss, Leena. (2006). Ten years of minority discourse in Sweden. I S. Spiliopoulou Åkermark (Red.), *International obligations and national debates: minorities around the Baltic Sea* (s. 545-587). Mariehamn: Åland Islands Peace Institute.

Spiliopoulou Åkermark, S., Huss, L., Oeter, S., & Walker, A. (2006). Introduction. I S. Spiliopoulou Åkermark (Red.), *International obligations and national debates: minorities around the Baltic Sea* (s. 13-38). Mariehamn: Åland Islands Peace Institute.

Spång, M. (2009a). *Kommunernas ansvar för att förverkliga mänskliga rättigheter-En kartläggning av 16 kommuner i Sverige*. Malmö: Institutionen för globala politiska studier, Malmö Högskola.

Spång, M. (Red.). (2009b). *Mänskliga rättigheter — ett ofullbordat uppdrag*. Malmö: Liber.

Sveriges radio. (2017). *Kartan: Så här många med finländsk bakgrund bor i din kommun*. Hämtad 2018-01-24, från <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=185&artikel=6638397>

Teorell, J., & Svensson, T. (2007). *Att fråga och att svara: Samhällsvetenskaplig metod*. Liber: Malmö.

Uddevalla kommun. (2016a). *Mänskliga rättigheter*. Hämtad 2018-01-30, från <https://www.uddevalla.se/kommun-och-politik/manskliga-rattigheter.html>

Uddevalla kommun. (2016b). *Mångfalds- och jämställdhetsplan för medarbetare i Uddevalla kommun 2016–2018*. Uddevalla: Uddevalla kommun (Ej publicerad).

Uddevalla kommun. (2017). *Kommunfakta*. Hämtad 2018-01-24, från <https://www.uddevalla.se/kommun-och-politik/kommunfakta.html>

Van de Vijver, F., J., R., Breugelmans, S., M. & Schalk-Soekar, S., R., G. (2008). Multiculturalism: Construct validity and stability. *International Journal of Intercultural Relations*, 32(2):93-104. Doi: 10.1016/j.ijintrel.2007.11.001

Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Vetenskapsrådet (2005). *Svensk forskning om mänskliga rättigheter*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Wahlbeck, Ö. (2003). Mångkulturalism i Finland – en kritisk litteraturöversikt. *Volume 532 of Meddelanden från Ekonomisk-statsvetenskapliga fakulteten vid Åbo Akademi*.

Wendegård, A. & Spång, M. (2009). Mänskliga rättigheter och förvaltning. I M. Spång (Red.), *Mänskliga rättigheter — ett ofullbordat uppdrag* (s. 317–329). Malmö: Liber.

Yin, R., K. (2007). *Fallstudier: Design och genomförande*. Stockholm: Liber AB.

Österberg, M. (2012). *Den kommunala implementeringen av FN:s konvention om barnets rättigheter: Ensamkommande flyktingbarn i Västerås Stad* (Masteruppsats). Göteborg: Institutionen för globala studier & Institutet för studiet av mänskliga rättigheter, Göteborgs universitet. Tillgänglig: Ej publicerad online.

Granskade dokument

Barn och utbildningsnämnden. (2011). *Kommunledningskontorets remiss: Hemställan om frivillig anslutning till förvaltningsområde för finska (BUN/2011:371)*.

Barn och utbildningsnämnden. (2015). *Styrkort 2015–2018*.

Barn- och utbildningsnämnden. (2017). *Delårsrapport augusti 2017*.

Beredningen för integrations- och demokratifrågor. (2012). *Ansökan om att ingå i förvaltningsområde Sverigefinländare (KS/2011:127)*.

Beredningen för integrations- och demokratifrågor. (2013). *Arbetsätt finska förvaltningsområdet i Uddevalla kommun (KS/2011:127)*.

Kommunfullmäktige. (2015). *Styrkort 2015–2018*.

Kommunfullmäktige. (2017). *Delårsrapport augusti 2017*.

Kommunledningskontoret. (2011a). *Tjänstemannayttrande ang hemställan om frivillig anslutning till förvaltningsområde för finska*.

Kommunledningskontoret. (2011b). *Tjänsteskrivelse*.

Kommunledningskontoret. (2012). *Tjänsteskrivelse*.

Kommunledningskontoret. (2013a). *Tjänsteskrivelse*

Kommunledningskontoret. (2013b). *Uppdragsbeskrivning förvaltningsområde sverigefinländare*.

Närings och arbetsmarknads / Översiktsplanerings utskottet. (2013). *Uppdragsbeskrivning förvaltningsområde sverigefinländare (KS/2013:254)*.

Kommunstyrelsen. (2011a). *Hemställan om frivillig anslutning till förvaltningsområde*.

Kommunstyrelsen. (2011b). *Hemställan om frivillig anslutning till förvaltningsområde (2)*.

Kommunstyrelsen. (2012). *Hemställan om frivillig anslutning till förvaltningsområde finska (KS/2011:127)*.

Kommunstyrelsen. (2013). *Uppdragsbeskrivning förvaltningsområde sverigefinländare (KS/2013:254)*.

Kommunstyrelsen. (2015). *Styrkort 2015–2018*.

Kommunstyrelsen. (2017). *Delårsrapport augusti 2017*.

Kommunstyrelsen. (2018). *Underlag till budgetdialog 2019–2021*.

Kultur och fritidsnämnden. (2015). *Styrkort 2015–2018*.

Kultur och fritidsnämnden. (2017). *Delårsrapport augusti 2017*.

Socialnämnden. (2011). *Tjänstemannaremiss från kommunledningskontoret angående hemställan från Uddevalla finska förening om frivillig anslutning till förvaltningsområde för finska (SN/2011:155)*.

Socialnämnden. (2015). *Styrkort 2015–2018*.

Socialnämnden. (2017). *Delårsrapport augusti 2017*.

Socialnämndens arbetsutskott. (2011). *Tjänstemannaremiss från kommunledningskontoret angående hemställan från Uddevalla finska förening om frivillig anslutning till förvaltningsområde för finska (SN/2011:155)*.

Socialtjänsten. (2011). *Tjänsteskrivelse*.

Uddevalla kommun. (2015a). *Strategisk plan 2015–2018*.

Uddevalla kommun. (2015b). *Vision*.

Uddevalla kommun. (2017a). *Delårsrapport augusti 2017*.

Uddevalla kommun. (2017b). *Flerårsplan 2018–2020*.

Uddevalla kommun. (2017c). *Årsredovisning 2017*.

Uddevalla kommun. (2018a). *Verksamhetsberättelse, förvaltningsområdet för finska språket i Uddevalla kommun 2017*.

Uddevalla kommun. (2018b). *Verksamhetsplan, förvaltningsområdet för finska språket i Uddevalla kommun 2018*.

Intervjuer

Intervju 1, politiker, 2018-03-01

Intervju 2, tjänsteperson, 2018-03-06

Intervju 3, minoritetsrepresentant, 2018-03-06

Intervju 4, minoritetsrepresentant, 2018-03-06

Intervju 5, politiker, 2018-03-08

Intervju 6, politiker, 2018-03-08

Intervju 7, tjänsteperson, 2018-03-13

Intervju 8, politiker, 2018-03-14

Intervju 9, tjänsteperson, 2018-03-15

Intervju 10, tjänsteperson, 2018-03-19

Intervju 11, politiker, 2018-03-19

Intervju 12, politiker, 2018-03-20

Intervju 13, tjänsteperson, 2018-03-21

Intervju 14, tjänsteperson, 2018-03-23

Intervju 15, politiker, 2018-03-27

Bilagor

Bilaga 1: Inbjudan till intervjupersoner

Hej!

Jag heter Sebastian och är mastersstudent i mänskliga rättigheter vid den Globala institutionen, Göteborgs universitet. Under hösten 2017 praktiserade jag hos kommunledningskontoret i Uddevalla kommun. För tillfället är jag inne på den allra sista kursen för mastersprogrammet, vilket är examensarbetet (D-uppsats).

Min uppsats inriktar sig på nationella minoriteters mänskliga rättigheter. Mer specifikt kommer jag att fokusera på den sverigefinska minoritetens rättigheter i Uddevalla kommun. Det övergripande syftet är att undersöka implementeringen av lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (SFS 2009:724). Uppsatsen kommer då särskilt fokusera på hur tjänstepersoner, politiker och sverigefinnar ser på implementeringen av framförallt språkrättigheter, men också hur ansvaret ses på för Uddevalla kommun som ett förvaltningsområde för finska språket.

Urvalet av tjänstepersoner och politiker har gjorts genom att avgränsa till de som har ett ansvar för olika delar som ovan minoritetslag tar upp och/eller ett mer övergripande ansvar i kommunen. Urvalet av sverigefinnar görs genom samrådsgruppen och Finska föreningen. Därför är jag nu intresserad av att intervjua dig! Det vore väldigt trevligt om du skulle kunna tänka dig att ställa upp på intervju.

Intervjun

Intervjun kommer att ta högst en timme att genomföra. Jag skulle helst vilja spela in dessa för att förenkla bearbetningen av materialet. Intervjuerna sker enskilt och alltså inte i grupp. Forskningsetik kommer att beaktas utifrån de rekommendationer som Vetenskapsrådet anger. Mer information om olika etiska aspekter kommer även att ges vid senare tillfälle. Min förhoppning är att kunna genomföra intervjuerna under mars månad. Därför vore det bra om vi så snart som möjligt bokar in en tid för ett möte. Det bästa är antagligen att du föreslår en tid då jag har stora möjligheter att anpassa mig framöver.

Hoppas vi hörs snart!

Sebastian Stenman, mastersprogrammet i mänskliga rättigheter (Göteborgs universitet).

E-mail: sebbe-1991@hotmail.com

Tel.: 070-XXXXXXX

*Endast till tjänstepersoner och politiker

*Endast till sverigefinska minoriteten

Bilaga 2: Information om studien och forskningsetik

Innan du deltar i denna studie finns det viktig information som du som deltagare bör ta del av:

-Jag som genomför denna studie, Sebastian Stenman, är masterstudent i mänskliga rättigheter vid Göteborgs universitet, Globala institutionen.

-Studiens syfte är att undersöka uppfattningar i Uddevalla kommun om (1) implementeringen av arbete som främjar och utvecklar det finska språket samt (2) ansvaret för detta arbete för en kommun som är förvaltningsområde för finska språket.

-Syftet kommer att uppfyllas genom intervjuer med tjänstepersoner, politiker och sverigefinländare samt genom studerandet av skriftliga dokument från Uddevalla kommun.

-Intervjun tar högst en timme att genomföra och jag skulle vilja använda mig av en bandspelare för att spela in dessa.

-Studien följer Vetenskapsrådets forskningsetiska principer vilket innebär att:

- Deltagande är helt frivilligt och du har därmed rätt att välja att inte svara på frågor, att ta en paus och/eller att avbryta intervjun.
- Studiens datamaterial och resultat kommer endast att användas i vetenskapligt syfte.
- Eventuella negativa konsekvenser av forskningen kommer att beaktas.
- Deltagande i studien är konfidentiellt. Detta innebär att personer som deltar i studien inte ska kunna identifieras och att studiens författare har tystnadsplikt. Uppgifter om intervjupersoner och intervjumaterialet kommer därmed att lagras utan tillträde för utomstående. Då studiens urval av intervjupersoner är starkt beroende av deras positioner/befattningar kan dock inte fullständig anonymitet garanteras. Detta förklaras mer ingående vid intervjutillfället.

Bilaga 3: Intervjuguide

1. Politiker

Inledning

- Information om studiens syfte, intervjun och etik
- Kan du berätta om din sysselsättning och din politiska karriär?
- Kan du berätta om dina politiska ansvars- och/eller arbetsområden?

Implementering

- Hur väl känner du till minoritetslagen och de krav den ställer på förvaltningsområden?

(Kunna)

- Finns i din mening tillräckligt med resurser för att leva upp till dessa krav? **(Kunna)**

*Om ja; Vad för andra hinder ser du? Om nej; Vad för resurser behövs mer av?

- Anser du att det finns tillräckligt med stöd i kommunen för detta arbete? **(Kunna)**

*På vilket sätt?

- Hur ser du på främjandet av användningen av det finska språket?/Hur ser du att Uddevalla kommun främjar det finska språket? **(Vilja)**

*Är det viktigt/inte viktigt?

*Ser du på det finska språket som en rättighet? **(Vilja)**

- Hur ser du på beslutet att Uddevalla kommun blev ett förvaltningsområde? **(Vilja)**

*I relation till det tidigare avslaget?

*I relation till de behov som finns i kommunen?

- Hur relaterar, enligt din mening, främjandet av det finska språket till ditt ansvarsområde?

(Förståelse)

- Kan du beskriva vad som enligt din mening är syftet med förvaltningsområdet? **(Förståelse)**

Ansvar

****Bakomliggande skälen? Mångkulturell ideologi?***

- Vilka är enligt din mening de främsta anledningarna till att vara ett förvaltningsområde?
- Vad är din uppfattning om Sveriges nationella mål om att bevara sverigefinsk kultur?
- Hur ser du på den positiva särbehandlingen av den sverigefinska minoriteten?
- Ser du någon skillnad mellan den sverigefinska minoriteten och andra språkgrupper?
- Vad anser du borde vara visionen med det finska förvaltningsområdet?

****Hur förstås ansvaret?***

- Vem/vilkas ansvar är det, enligt din mening, att minoritetslagen följs i kommunen?
(Implementeringsperspektiv)

*Varför är denna/dessa aktör/aktörer viktiga i arbetet?

Direkta frågor (Eventuellt)

- Hur anser du att kommunen lever upp till sina åtaganden inom ditt arbetsområde/generellt sätt?
- Vilken roll spelar politiken i att minoritetslagen följs?
- Hur ser du på kommunens ansvar som finskt förvaltningsområde?
- Varför är det viktigt att vara med i det finska förvaltningsområdet?
- Varför togs, i din mening, beslutet om att bli finskt förvaltningsområde?

Eventuella tolkningsfrågor & uppföljningsfrågor

Avslutande frågor

- Något som inte kommit upp som du skulle vilja lägga till?
- Fråga om vi eventuellt kan höras längre fram om det skulle finnas behov av ett förtydligande av ett visst uttalande.

-Fråga om personen vill rekommendera att jag pratar med någon annan tjänsteperson/sverigefinländare/politiker.

2. Tjänstepersoner

Inledning

-Information om studiens syfte, intervjun och etik

-Kan du berätta om din sysselsättning?

-Kan du berätta om dina ansvars- och/eller arbetsområden?

Implementering

-Hur väl känner du till minoritetslagen och de krav den ställer på förvaltningsområden?
(Kunna)

-Finns i din mening tillräckligt med resurser för att leva upp till dessa krav? **(Kunna)**

*Om ja; Vad för andra hinder ser du? Om nej; Vad för resurser behövs mer av?

-Anser du att det finns tillräckligt med stöd i kommunen för detta arbete? **(Kunna)**

*På vilket sätt?

-Hur ser du på främjandet av användningen av det finska språket/Hur anser du att Uddevalla kommun främja det finska språket? **(Vilja)**

*Är det viktigt/inte viktigt?

*Ser du på det finska språket som en rättighet? **(Vilja)**

-Hur ser du på beslutet att Uddevalla kommun blev ett förvaltningsområde? **(Vilja)**

*I relation till det tidigare avslaget?

*I relation till de behov som finns i kommunen?

-Hur relaterar, enligt din mening, främjandet av det finska språket till ditt ansvarsområde?
(Förståelse)

-Kan du beskriva vad som enligt din mening är syftet med förvaltningsområdet? **(Förståelse)**

Ansvar

****Bakomliggande skälen? Mångkulturell ideologi?***

- Vilka är enligt din mening de främsta anledningarna till att vara ett förvaltningsområde?
- Vad är din uppfattning om Sveriges nationella mål om att bevara sverigefinsk kultur?
- Hur ser du på den positiva särbehandlingen av den sverigefinska minoriteten?
- Ser du någon skillnad mellan den sverigefinska minoriteten och andra språkgrupper?
- Vad anser du borde vara visionen med det finska förvaltningsområdet?

****Hur förstås ansvaret?***

- Vem/vilkas ansvar är det, enligt din mening, att minoritetslagen följs i kommunen?
(Implementeringsperspektiv)

*Varför är denna/dessa aktör/aktörer viktiga i arbetet?

Direkta frågor (Eventuellt)

- Hur anser du att kommunen lever upp till sina åtaganden inom ditt arbetsområde/generellt sätt?
- Vilken roll spelar förvaltningarna i att minoritetslagen följs?
- Hur ser du på kommunens ansvar som finskt förvaltningsområde?
- Varför är det viktigt att vara med i det finska förvaltningsområdet?
- Varför togs, i din mening, beslutet om att bli finskt förvaltningsområde?

Eventuella tolkningsfrågor & uppföljningsfrågor

Avslutande frågor

- Något som inte kommit upp som du skulle vilja lägga till?
- Fråga om vi eventuellt kan höras längre fram om det skulle finnas behov av ett förtydligande av ett visst uttalande.

-Fråga om personen vill rekommendera att jag pratar med någon annan tjänsteperson/sverigefinländare/politiker.

3. Sverigefinländare

Inledning

-Information om studiens syfte, intervjun och etik

-Kan du berätta om din sysselsättning och ditt ideella engagemang?

-Kan du berätta om ditt/dina ansvarsområden inom föreningen?

Implementering

-Hur väl känner du till minoritetslagen och de krav den ställer på förvaltningsområden?
(**Kunna**)

-Finns i din mening tillräckligt med resurser för att leva upp till dessa krav? (**Kunna**)

*Om ja; Vad för andra hinder ser du? Om nej; Vad för resurser behövs mer av?

-Anser du att det finns tillräckligt med stöd i kommunen för detta arbete? (**Kunna**)

*På vilket sätt?

-Hur ser du på främjandet av användningen av det finska språket?/Hur anser du att Uddevalla kommun främjar det finska språket? (**Vilja**)

*Är det viktigt/inte viktigt?

*Ser du på det finska språket som en rättighet? (**Vilja**)

-På vilket sätt anser du att arbetet med att främja språket skulle kunna utvecklas i kommunen?
(**Vilja**)

-Hur ser du på beslutet att Uddevalla kommun blev ett förvaltningsområde? (**Vilja**)

*I relation till det tidigare avslaget?

*I relation till de behov som finns i kommunen?

*Varför var detta (eventuellt) viktigt?

-Hur anser du att främjandet av finska språket relaterar till ditt ansvarsområde? (**Förståelse**)

-Kan du beskriva vad som enligt din mening är syftet med förvaltningsområdet? (**Förståelse**)

Ansvar

****Bakomliggande skälen? Mångkulturell ideologi?***

-Vilka är enligt din mening de främsta fördelarna med att vara ett förvaltningsområde?

-Vad är din uppfattning om Sveriges nationella mål om att bevara sverigefinsk kultur?

-Hur ser du på att särskilda insatser sätts in för den sverigefinska minoriteten?

-Hur ser du på det särskilda skyddet av den sverigefinska kulturen och det finska språket?

-Ser du någon skillnad mellan den sverigefinska minoriteten och andra språkgrupper?

-Vad anser du borde vara visionen med det finska förvaltningsområdet?

****Hur förstås ansvaret?***

-Vem/vilkas ansvar är det, enligt din mening, att minoritetslagen följs i kommunen?

(Implementeringsperspektiv)

*Varför är denna/dessa aktör/aktörer viktiga i arbetet?

Direkta frågor (Eventuellt)

-Hur anser du att kommunen lever upp till sina åtaganden som förvaltningsområde?

-Vilken roll spelar den sverigefinska minoriteten i att minoritetslagen följs?

-Hur ser du på kommunens ansvar som finskt förvaltningsområde?

-Varför är det viktigt att vara med i det finska förvaltningsområdet?

-Varför togs, i din mening, beslutet om att bli finskt förvaltningsområde?

Eventuella tolkningsfrågor & uppföljningsfrågor

Avslutande frågor

-Något som inte kommit upp som du skulle vilja lägga till?

-Fråga om vi eventuellt kan höras längre fram om det skulle finnas behov av ett förtydligande av ett visst uttalande.

-Fråga om personen vill rekommendera att jag pratar med någon annan tjänsteperson/sverigefinländare/politiker.

